

Vlaams
Parlement

vergadering **C19**
zittingsjaar 2016-2017

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie,
Innovatie en Wetenschapsbeleid

van 6 oktober 2016

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Emmily Talpe aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over het aanvoelen van sommige werkzoekenden benadeeld te worden door VDAB door een gebrekkige toegang tot internet – 2756 (2015-2016)	3
VRAAG OM UITLEG van Emmily Talpe aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over de overeenkomsten inzake opleiding tussen VDAB, opleidingsfondsen en paritaire organen – 2758 (2015-2016)	7
VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over de aanwervingspremie voor langdurig werkzoekenden en de uitsluiting van de uitzendsector – 27 (2016-2017)	10
VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over de leertijd en de inkanteling ervan in dual learning – 48 (2016-2017)	16
VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over het aandeel van kmo's in de innovatiesteun – 30 (2016-2017)	21
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over de vermarkting van onderzoeksresultaten – 52 (2016-2017)	28

VRAAG OM UITLEG van Emmily Talpe aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over het aanvoelen van sommige werkzoekenden benadeeld te worden door VDAB door een gebrekkige toegang tot internet – 2756 (2015-2016)

Voorzitter: de heer Jos Lantmeeters

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Voorzitter, de afgelopen jaren heeft VDAB geïnvesteerd in de digitalisering van de arbeidsbemiddeling. Werkzoekenden kunnen zich registreren bij Mijn VDAB en ze kunnen gebruikmaken van Mijn Loopbaan. Daarvoor moeten ze een mailadres aanmaken. VDAB gebruikt dit mailadres actief om vacatures door te zenden. Bijgevolg worden werkzoekenden geacht hun mail minstens driemaal per week te controleren, naar analogie met een gewone brievenbus, waarvan ook wordt verondersteld dat ze meerdere keren per week wordt leeggemaakt.

Het gebruik van digitale processen door VDAB vormt op zich een logische stap om de werking eigentijds en efficiënter te maken. Dit blijkt evenwel een probleem te zijn voor een gedeelte van de werklozenpopulatie. Zij zijn niet mee met de nieuwe technologie of kunnen zich die technologie niet aanschaffen.

We weten dat een aanzienlijk deel van de 50-plussers niet of zeer beperkt actief is op het internet. Een aantal anderen bespaart op de kosten van een internetabonnement zodra ze werkloos worden en het met een veel lager inkomen moeten rooien. Dit is meteen ook de reden waarom het gebruik van Mijn Loopbaan niet verplicht is. Het probleem is echter dat wie geen online dossier heeft ook niet over een gepubliceerd cv beschikt. Hierdoor kunnen potentiële werkgevers hen niet vinden. Mensen die geen login bij VDAB hebben, beschikken veelal ook niet over een eigen computer. Zij kunnen bij de VDAB-clubs geen online opleidingen volgen.

Consulenten worden in de 50+-clubs blijkbaar regelmatig met dit probleem geconfronteerd. Naar verluidt, zouden een aantal consulenten dit probleem reeds aan de directie hebben gesignaleerd. Daar stoten ze echter op een muur. De directie zou immers bijzonder enthousiast zijn over de mogelijkheden van e-government. Het gevolg is dat een aantal werkzoekenden zich in zekere zin gediscrimineerd en beknot in zijn tewerkstellingskansen voelt.

Minister, in welke mate maken werklozen gebruik van de digitale mogelijkheden van VDAB? Welke groep maakt hier geen gebruik van of heeft hier fysiek geen toegang toe? Hebt u hier zicht op?

Is reeds nagegaan in welke mate er een verschil is in de doorstroming naar werk tussen de werkzoekenden die wel en niet van de digitale processen gebruikmaken?

Op welke wijze wordt voorzien in begeleiding van de werkzoekenden die ongeletterd of de taal niet machtig zijn?

Klopt het dat een aantal consulenten reeds hebben gesignaleerd dat een aantal werkzoekenden zich gehinderd en zelfs gediscrimineerd voelen in hun zoektocht naar werk omdat ze geen toegang tot het internet hebben of niet met het internet kunnen werken? Hoe reageert de directie van VDAB op dit probleem?

Welke maatregelen zullen worden genomen om werkzoekenden die geen gebruik kunnen maken van Mijn Loopbaan of Mijn VDAB in de toekomst beter te ondersteunen om hun toegang tot het internet te verlenen of om een eigen mailadres aan te maken?

De voorzitter: Minister Muyters heeft het woord.

Minister Philippe Muylers: Voorzitter, VDAB wordt effectief geconfronteerd met de bezorgdheden van klanten die door de digitalisering uit de boot zouden vallen. VDAB heeft geen gedetailleerde rapporten over de digitale geletterdheid van haar publiek bijgehouden. Het verplicht e-mailadres is pas sinds 1 juli 2016 verplicht. Op dit moment vertrouwt VDAB op de officiële rapporten. Hieruit blijkt dat momenteel 85 procent van de Belgische gezinnen toegang tot het internet heeft.

Uiteraard blijft in de werkwinkels van VDAB een ruime accommodatie beschikbaar voor de klanten die geen toegang tot het internet hebben. Het blijft voor mij belangrijk dat wie geen internettoegang heeft, toch aan de bak kan komen.

Omwille van het groeiend maatschappelijk en economisch belang van digitale vaardigheden heeft VDAB recent beslist een digitaal portret van haar publiek op te stellen. Hierdoor zullen we in de toekomst precies kunnen zien hoeveel mensen geen e-mailadres hebben, hoeveel mensen we als digitaal minder vaardig kunnen labelen en hoeveel mensen niet over de nodige digitale instrumenten beschikken. Dat iemand over een e-mailadres beschikt, betekent immers niet dat hij vaardig is. Dit punt zal ook in beeld komen. We zullen dan ook de demografische gegevens van die groepen kennen. VDAB wil dit in kaart brengen en wil het probleem objectiveren door cijfergegevens bij te houden en de evoluties te volgen. Op die manier zullen we een beter zicht op het geheel krijgen. Tot nu toe bestaan die gegevens niet.

VDAB heeft gemerkt dat het gebruik van de digitale services stijgt. De vraag of een werkzoekende al dan niet vlot een job vindt, is doorgaans echter afhankelijk van een reeks factoren. Het gaat niet enkel om de digitale elementen. Ook andere factoren dan de digitale activiteit of vaardigheid spelen een rol.

VDAB probeert voor elke cliënt op maat te werken. Wie bij zijn inschrijving moeite heeft met het verplicht e-mailadres kan meteen naar het 0800-nummer bellen en door een consulent worden begeleid. Indien uit dat gesprek blijkt dat de cliënt werkelijk digitaal onvermogen is of bepaalde vaardigheden mist, wordt in de werkwinkels in een volwaardige offline service voorzien. Wie moeite heeft met de digitale elementen kan de werkwinkel contacteren. Dit geldt eveneens voor klanten die de Nederlandse taal niet machtig zijn. Zij kunnen ook door een tolk worden bijgestaan. Verder is de website van VDAB uitgerust met hulplijnen om de gebruiker die problemen ondervindt onmiddellijk te helpen. Wie op het internet aan de slag is, kan online hulp krijgen. Binnenkort lanceert VDAB een nieuwe service, bestaande uit een chat en een co-browse service. Hierdoor kan de consulent volgen wat op het computerscherm van de klant gebeurt en gepaste aanwijzingen geven. Tot slot onderzoekt VDAB ook de mogelijkheid om de digitale services in andere talen dan het Nederlands aan te bieden.

Zoals ik daarnet al hebt gesteld, werkt VDAB zo veel mogelijk op maat van de klant. Indien blijkt dat een werkzoekende onvoldoende digitale vaardigheden heeft of onvoldoende Nederlands kent, begeleidt VDAB die werkzoekende naar een gepaste opleiding. Voor veel jobs is die digitale kennis nodig. Indien iemand digitaal ongeletterd is, kan dit worden bijgeschaafd. Indien dit in zijn traject naar werk noodzakelijk is, kan hij een opleiding krijgen.

Het klopt dat de consultants van VDAB het probleem van een mogelijke digitale kloof hebben aangekaart. De directie van VDAB heeft altijd gevonden dat de digitale transformatie met e-inclusie gepaard moet gaan. Elke klant moet een service worden aangeboden, maar dit moet steeds vergezeld gaan van de nodige ondersteuning om op het vlak van de digitale vaardigheden progressie te maken. Er zijn hulplijnen, opleidingen en dergelijke.

Dat klanten zich door hun gebrek aan digitale vaardigheden of aan internettoegang gediscrimineerd zouden voelen, is een situatie die VDAB te allen prijze wil

vermijden. Om die reden blijven de net beschreven alternatieven bestaan. Gezien het belang van voldoende digitale vaardigheden, zal VDAB op korte termijn sterker inzetten op de digitale ontvoogding van de klanten die, los van contacten met VDAB, elders dreigen achterop te geraken of kansen te missen. Om die reden zal VDAB mensen blijven stimuleren om de beschikbare digitale instrumenten te leren gebruiken. VDAB zal blijven voortwerken aan gebruiksvriendelijke tools en services. Het is zeer belangrijk dat het gebruik van die tools eenvoudig is.

Ik heb de mogelijke alternatieven voor de werkzoekenden die onvoldoende digitale vaardigheden hebben of die de taal onvoldoende machtig zijn reeds beschreven. Ik wil hier graag benadrukken dat VDAB momenteel beschikt over een uitgebreid callcenter. Daar werken meer dan 200 mensen. De basisdienstverlening is mogelijk langs de telefoon. Dat is een service die nog menselijk contact inhoudt, zij het dan niet fysiek contact face-to-face. Die mogelijkheid bestaat nog. Het callcenter levert tevens ondersteuning voor alle toepassingen die zich op de website van VDAB bevinden en voor het navigeren op de website zelf. Verder wordt door middel van zelfbedieningscomputers op elke locatie van VDAB in toegang tot het internet voorzien. Daarbij kan de hulp van de onthaalbediende worden ingeroepen en kan tevens telefonische support worden geleverd.

Op die manier doen we wat we moeten doen. We spelen in op de digitale aspecten en we proberen de mensen op digitaal vlak te begeleiden. Iedereen moet de service krijgen waar hij recht op heeft.

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Het is een goede zaak dat VDAB beseft dat er nog steeds een digitale kloof is. Ongetwijfeld zet VDAB zich al sterk in om de digitale mogelijkheden en vaardigheden van mensen te ontwikkelen. We hebben het gisteren, tijdens de plenaire vergadering, nog over de werknemers van ING gehad. We moeten inzetten op de digitale skills en vaardigheden.

Globaal genomen, is 85 procent een hoge graad van internetpenetratie. Mogelijkheden als de werkwinkels en het callcenter zijn al aangehaald. Het initiatief om de computer op afstand over te nemen, is een goed initiatief. Hierdoor is het mogelijk de mensen die hulp nodig hebben ad rem en zonder verplaatsingen te helpen.

Op termijn zal dit percentage automatisch stijgen. Het aantal digibeten en mensen zonder internettoegang zal sowieso afnemen. We moeten er echter over waken dat we geen digitaal mattheuseffect creëren. We zouden dan werkzoekenden met twee snelheden krijgen. Door hun gebrek aan internettoegang zouden de zwakkeren in een nog zwakkere situatie terechtkomen.

Minister, ik heb nog een bijkomende vraag. U zegt dat dit in kaart zal worden gebracht en dat er nog geen cijfergegevens zijn. Hebt u zicht op de timing? Hebt u in dit verband concreet nieuws?

De voorzitter: Mevrouw Van Eetvelde heeft het woord.

Miranda Van Eetvelde (N-VA): Voorzitter, de digitalisering van de arbeidsmarkt is natuurlijk niet nieuw. Ik vind het een goede zaak dat VDAB op die kar springt. Het dienstverleningsmodel van VDAB moet zeker en vast met zijn tijd meegaan. Het lijkt me belangrijk dat we iedere werkzoekende evenveel digitale of andere kansen creëren.

Hoewel 85 procent al een goed aandeel is, kent 15 procent dus nog steeds de weg naar het internet niet. Er worden al veel inspanningen geleverd. We moeten zeker en vast aandacht schenken aan de mensen die geen toegang tot het internet hebben. VDAB zal nooit enkel digitaal werken. De consulenten hebben nog steeds een taak te vervullen. Soms kan een face-to-face gesprek tot betere resultaten

leiden. Ik ben niet zeker of dat nu nog kan, maar ik denk dat mensen in een bibliotheek altijd gratis het internet kunnen gebruiken. Mensen die thuis geen internetverbinding hebben, kunnen daar altijd hun mails controleren. Daarnaast is er nog de dienstverlening in de werkwinkels. Dit moet zeker overeind blijven.

Minister, er worden al inspanningen geleverd. Dit betekent echter niet dat we de mensen die geen internettoegang hebben uit het oog mogen verliezen.

De voorzitter: De heer Beenders heeft het woord.

Rob Beenders (sp-a): Voorzitter, ik wil nog een bijkomend aandachtspunt naar voren brengen. Ik denk dat we het erover eens zijn dat we volop voor de digitale weg moeten kiezen om de mensen te helpen. We zijn er tevens van overtuigd dat we op die manier niet iedereen bereiken.

Minister, in verband met de te doorlopen trajecten worden overeenkomsten tussen VDAB en de lokale besturen gesloten. Misschien kunt u in dit verband een aandachtspunt naar voren schuiven. In kleine landelijke gemeenten is er geen werkwinkel. Er zal daar ook geen werkwinkel komen. Misschien kunnen met de lokale besturen afspraken worden gemaakt om daar op bepaalde wekelijkse momenten afspraken met VDAB te laten maken. Op die manier blijft het fysiek contact mogelijk. In een aantal landelijke gemeenten staan telefoons van VDAB. De werkzoekenden kunnen het callcenter bellen en vragen stellen. Indien we een traject naar werk willen starten, lijkt fysiek contact me voor bepaalde kansengroepen echter beter. Misschien kunt u afspraken maken met de lokale besturen en de OCMW's om dat fysiek contact elke week op een bepaald moment mogelijk te maken.

U neemt al initiatieven om de contacten met VDAB te optimaliseren. Indien we dit bijkomend aandachtspunt hieraan kunnen koppelen, zullen we heel wat mensen kunnen bereiken. Dit is een bijkomend aandachtspunt voor de landelijke gemeenten.

De voorzitter: De heer D'haeseleer heeft het woord.

Guy D'haeseleer (Vlaams Belang): Voorzitter, volgens mij moeten we deze vraag om uitleg in twee delen splitsen. Wat de 50-plussers betreft, is er zeker een probleem met de combinatie tussen het internet en hun leeftijd. Er is daarnet over 85 procent gesproken. Volgens mij bestaat de resterende 15 procent vooral uit ouderen. Dit geldt niet meteen voor de jongeren. Ik kan me niet vinden in de stelling dat jongeren die werkloos worden ervoor zouden opteren hun internetverbinding onmiddellijk op te zeggen. Volgens mij is dit een zeer klein percentage.

Zoals daarnet al is aangehaald, zijn er veel mogelijkheden om contact met VDAB te houden. Elke stad heeft een bibliotheek en een werkwinkel. Veel hangt echter af van de motivatie en de wil van de werklozen zelf op het ogenblik dat ze in een situatie van werkloosheid terechtkomen.

Minister, in welke mate wordt dit opgevolgd? Op welke wijze wordt Mijn Loopbaan gebruikt? Verschillende mensen schrijven zich in. Haken ze na verloop van tijd af? Zou het niet goed zijn dat eens in kaart te brengen? Ik kan me inbeelden dat sommige werklozen die zich digitaal hebben ingeschreven en met Mijn Loopbaan werken, na verloop van tijd afhaken indien ze geen aangepaste betrekking vinden. Ze gebruiken de door VDAB geboden mogelijkheden dan niet meer. Zou u hier, in de mate van het mogelijke, wat verduidelijking bij kunnen geven?

De voorzitter: Minister Muyters heeft het woord.

Minister Philippe Muyters: Mijnheer D'haeseleer, het is net de bedoeling tijdens de monitoring met deze zaken rekening te houden. Dat is wat ik met betrekking tot die monitoring naar voren heb gebracht.

Aan de timing wil ik geen datum verbinden. De beslissing is eigenlijk nog maar net genomen. Dit is bijna parallel verlopen met de verplichting van het e-mailadres. Als dat dan toch verplicht werd, werd besloten ook de monitoring te starten. De combinatie is er. Alle elementen die u naar voren hebt gebracht, zullen in kaart worden gebracht. We zullen zicht krijgen op wie dit als werkloze gebruikt. We zullen uiteraard echter nooit afstappen van de andere bestaande mogelijkheden.

Mijnheer Beenders, tijdens de hervorming van de werkwinkels zijn afspraken met de gemeenten gemaakt over de mogelijkheid van fysieke contacten. Dit kan niet elke dag, maar wel een- of tweemaal per maand. Ik ben ervan overtuigd dat die aandacht er is en dat dit zal blijven bestaan. Er zijn niet overal werkwinkels. Er zijn effectief afspraken met de gemeenten gemaakt om het fysiek contact mogelijk te maken.

Mevrouw Van Eetvelde, het gaat misschien om 85 procent, maar dat iemand een internetadres heeft, betekent niet dat hij mee is met het digitale tijdperk. Er zijn andere mogelijkheden en er is hulp voor het internetgebruik. Ik weet trouwens niet of dit voor alle 50-plussers geldt. Het gaat allicht meer om 50-plussers dan om mensen uit de andere groepen. In veel gevallen zijn de huidige 50-plussers mee met het digitale tijdperk. Ik ben het ermee eens dat ze misschien niet alles kennen, maar we mogen niet zo maar stellen dat al die mensen tot de geïsoleerde doelgroep behoren. In mijn brede vriendenkring merk ik dat de 50-plussers in veel gevallen wel mee zijn. We moeten iedereen die niet mee is gewoon de tools bieden. Dat iemand een adres heeft, betekent echter niet dat hij die gevoeligheid heeft. Die mensen zijn overal te vinden. We moeten hun hulp bieden, wat zowel offline als online gebeurt. We zetten de stappen die we moeten zetten. De monitoring zal ons meer zicht op het geheel bieden.

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emily Talpe (Open Vld): Alles in kaart brengen, vormt een eerste belangrijke stap. We moeten dat zo snel mogelijk doen en de resultaten bekendmaken. Ik wil nog even verwijzen naar de wijze woorden van de voorzitter van het Vlaams Parlement. Gisteren heb ik een mail ontvangen van de heer Peumans over de digitale week. Hij schreef dat de digitale kloof wel kleiner, maar tegelijkertijd ook dieper wordt. Het aantal mensen dat achterop hinkt, vermindert. Door de verregaande digitalisering worden echter toch weer mensen sociaal en economisch uitgesloten. Hij eindigde met de boodschap dat onze samenleving in ondersteuning en opleidingen over digitale vaardigheden moet investeren. Op die manier moeten we de dieper wordende digitale kloof dichten. Daarmee is alles gezegd.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Emily Talpe aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over de overeenkomsten inzake opleiding tussen VDAB, opleidingsfondsen en paritaire organen – 2758 (2015-2016)

Voorzitter: de heer Jos Lantmeeters

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emily Talpe (Open Vld): Voorzitter, voor de uitbouw van de opleidingen werkt VDAB soms samen met sectorale fondsen en met paritaire organen. VDAB heeft dan ook het voordeel dat de opleidingen niet enkel aan werkzoekenden, maar ook aan werknemers kunnen worden aangeboden. Dit leidt duidelijk tot een aantal schaalvoordelen. De omvang hiervan roept bij sommige mensen kritische vragen op.

Ik geef een concreet voorbeeld ter verduidelijking. VDAB heeft met de sector Transport en Logistiek een samenwerkingsakkoord voor de periode 2016-2017

afgesloten. In uitvoering van deze overeenkomst biedt VDAB de bedrijven in die sector de mogelijkheid chauffeurs een code 95-module met drie uur rijpraktijk te laten volgen bij een VDAB-competentiecentrum dat de opleiding tot vrachtwagenchauffeurs organiseert. In ruil voor een investering van het sociaal fonds in opleidingsmaterieel biedt VDAB een kredietlijnkorting van 50 procent aan. Op die manier wordt de kost tot 240 euro per chauffeur gehalveerd. Daarenboven komt die opleiding in aanmerking voor de kmo-portefeuille.

We horen kritiek vanuit de private marktwerking op dergelijk akkoord. Ze worden meer bepaald gepercipieerd als oneerlijke mededinging. In het Belgisch recht wordt oneerlijke mededinging in een business-to-businessrelatie omschreven als "elke met de eerlijke marktpraktijken strijdige daad waardoor een onderneming de beroepsbelangen van een of meer andere ondernemingen schaadt of kan schaden." Er geldt een algemeen verbod op de oneerlijke marktpraktijken, met inbegrip voor de ongeoorloofde concurrentie, tussen ondernemingen onderling. Geldt dit verbod ook voor een publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap (EVA)? De jure is dit het geval, maar de facto zijn daar twijfels over.

Een onderneming met een groot marktaandeel heeft binnen een bepaalde markt een zekere machtspositie. Als regisseur en als actor op de arbeidsmarkt heeft VDAB een zekere economische machtspositie. VDAB heeft een beheersovereenkomst en wordt door de Vlaamse overheid gefinancierd. Deze machtspositie en het overheidskarakter maken het voor VDAB gemakkelijk om in samenwerkingsakkoorden gunstige voorwaarden af te dwingen en die voorwaarden aan hun cliënten aan te bieden.

In principe is hier niets mis mee. Het valt me echter op dat VDAB aan verschillende beroepsfederaties aanzienlijke kortingen biedt die de private opleidingscentra niet kunnen bieden zonder onder de kostprijs te gaan. Ik heb het in mijn voorbeeld al gehad over kortingen in de vorm van kredietlijnen die met de kmo-portefeuille kunnen worden gecombineerd. De vraag is dan ook of de vrije marktwerking hier ten volle kan worden gegarandeerd.

Minister, hoe moeten dergelijke samenwerkingsakkoorden tussen VDAB en opleidingsfondsen of paritaire organen met een kredietkorting tot 50 procent die met de kmo-portefeuille kan worden gecombineerd eigenlijk worden beoordeeld in verhouding tot de vrije marktwerking?

Moet de raad van bestuur van VDAB deze samenwerkingsakkoorden steeds goedkeuren? Hoe wordt de transparantie van de werking van deze akkoorden ten aanzien van de raad van bestuur van VDAB verzorgd?

Op welke wijze verzekert VDAB dat de samenwerkingsakkoorden niet ingaan tegen de marktprijzen en tegen de Europese regels inzake de mededinging? Heeft de Europese Commissie hier nog geen vragen over gesteld?

Hoe kunt u garanderen dat dergelijke akkoorden de ruimte voor de private opleidingsverstrekkers niet belemmeren?

Zal in de toekomst meer met openbare aanbestedingen worden gewerkt?

De voorzitter: Minister Muyters heeft het woord.

Minister Philippe Muyters: Voorzitter, ik kan garanderen dat de overeenkomsten tussen de opleidingsfondsen of paritaire organen en VDAB passen in de sectorconvenants die tussen de Vlaamse Regering en de sectorale sociale partners zijn afgesloten. Ze passen in de onderdelen over competentieversterking en het levenslang leren in de sectorconvenants. In uitvoering van de overeenkomsten stellen de sectoren voornamelijk infrastructuur ter beschikking van VDAB. Die infrastructuur kan vervolgens worden ingezet om werkzoekenden op te leiden.

De kredietkorting die aan de sector is toegekend, stelt de sector in staat om ook de zittende werknemers bij VDAB gebruik te laten maken van de door de sector ter beschikking gestelde infrastructuur of van de unieke opleidingsinfrastructuur van VDAB. De competentieversterking van de zittende werknemers past in de convenantwerking.

Net om een marktverstoring te vermijden, zijn met de sector afspraken gemaakt over de inzet van een kredietlijn. Dit geldt niet voor iedereen. Er is met de sector een afspraak over een kredietlijn gemaakt. De wederzijdse engagementen, bestaande uit de terbeschikkingstelling van de infrastructuur en de verstrekking van de opleidingen, leiden ertoe dat in het belang van de werknemers een combinatie kan worden gemaakt.

Mevrouw Talpe, in het voorbeeld dat u hebt aangehaald, gaat het jaarlijks om maximaal 400 op te leiden chauffeurs. De overeenkomst voorziet in een korting voor de sector. Die korting wordt ingezet voor een door de sector zelf erkend knelpunt. Hiervoor kan de sector het rollend materiaal gebruiken dat door de sector zelf ter beschikking van VDAB is gesteld. De sector verleent een korting en stelt materiaal ter beschikking. VDAB zorgt voor de opleiding.

Het door u aangehaald sectorconvenant is afgesloten tussen de Vlaamse Regering en de sociale partners van de sector Transport en Logistiek, vertegenwoordigd in paritair comité 140.03. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van het sectorfonds Sociaal Fonds Transport en Logistiek (SFTL).

De opleidingen van VDAB komen in aanmerking voor de kmo-portefeuille, maar dit kan niet worden gecombineerd met een opleiding die in een sectorale kredietlijn is opgenomen. VDAB controleert op deze combinatie. In uw voorbeeld gaat het om 400 chauffeurs. Wie niet tot die groep van 400 chauffeurs behoort, kan de kmo-portefeuille gebruiken. Wie er wel deel van uitmaakt, kan dat niet. Op die manier wordt de concurrentie mogelijk gehouden.

De Vlaamse Regering keurt de sectorconvenanten goed. De samenwerkingsakkoorden met de sectoren die bij deze sectorconvenanten horen, worden niet individueel ter goedkeuring aan de raad van bestuur van VDAB voorgelegd. De leden van de raad van bestuur van VDAB zijn als werkgevers- of werknemersorganisaties wel betrokken bij de totstandkoming van de sectorconvenanten. Die convenanten worden steeds met de sociale partners van een sector opgesteld. De sectorconvenanten en de daaruit voortvloeiende overeenkomsten tussen de sectoren en VDAB zijn uiteraard openbaar. De raad van bestuur van VDAB wordt op de hoogte gehouden van en geïnformeerd over de grootte en het gebruik van de sectorale kredietlijnen. De raad van bestuur heeft daar zicht op. De adviezen van de sectoren over de acties en de werking van VDAB worden aan de raad van bestuur overgemaakt en eventueel in het jaarlijks ondernemingsplan van VDAB opgenomen.

VDAB maakt met de betrokken sector afspraken over het beperkt gebruik van de kredietlijn. Dat is duidelijk de filosofie van de kredietlijnen. Ze moeten beperkt worden ingezet voor wat de sector als knelpunten ervaart. Het is de bedoeling de knelpunten weg te werken.

Het is steeds de sector en niet VDAB die de opleidingsmogelijkheid met gebruik van de kredietlijn bekendmaakt. De opleidingen vinden steeds op vraag van de sectoren plaats. Indien VDAB op eigen initiatief door de bedrijven gevraagde opleidingen ter beschikking stelt, worden steeds de marktprijzen gehanteerd. Op die manier wordt een marktverstoring voorkomen. In dat geval kan bij VDAB, net als elders, een beroep op de kmo-portefeuille worden gedaan. We hebben hierover nog nooit een vraag van de Europese Commissie gekregen.

De akkoorden passen in de werking van de sectorconvenanten. Ze worden enkel ingezet voor de door de sector gekozen knelpunten. Die knelpunten zijn beperkt. VDAB

beslist niet welke of hoeveel opleidingen er komen. De sectoren staan hiervoor in. VDAB waakt er, samen met de sectoren, steeds over niet marktverstoring te werken.

Ook voor de werkgevers in de sector is het belangrijk dat een opleiding niet marktverstoring is. Indien er klachten zouden komen en een opleiding de markt zou verstoring, zouden diegenen die ervan hebben kunnen genieten, later worden verplicht iets terug te betalen. Daar is niemand bij gebaat.

Voor de uitvoering van de opdrachten die VDAB niet in eigen beheer uitvoert, handelt VDAB binnen de grenzen van de Europese richtlijnen en van de Belgische wetgeving betreffende de overheidsopdrachten. De voorbije jaren is het aantal openbare aanbestedingen door VDAB gegroeid. Dit geldt ook voor de opleidingen voor werkzoekenden. Er zijn, om bij het daarnet aangehaald voorbeeld te blijven, opleidingsprojecten in samenwerking met rijsscholen in Antwerpen, Oost-Vlaanderen en Limburg. Dat betekent niet dat VDAB alle opleidingen in de sector zelf geeft.

Mevrouw Talpe, ik hoop dat ik op deze manier wat duidelijkheid heb kunnen verstrekken. Volgens mij kunnen we niet over concurrentievervalsing spreken. Het is in het belang van een sector dat de bestaande knelpunten worden aangepakt. Om de markt niet te verstoring, begrenzen we dit zelf. De spelers op de markt kunnen trouwens nog zelf die opleidingen verstrekken.

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emily Talpe (Open Vld): Minister, ik dank u voor het duidelijke antwoord. Het is positief dat er duidelijke regels zijn en dat een marktverstoring absoluut niet aan de orde kan zijn. Ik heb deze vraag om uitleg gesteld uit bezorgdheid om een level playing field voor de private intermediairen op de arbeidsmarkt.

Ik heb geen bijkomende vragen, maar wel een verzoek. U moet te allen tijde waken over die gelijke positie op de Vlaamse arbeidsmarkt. Dit moet de private intermediairen in staat stellen hun rol naast VDAB ten volle te kunnen spelen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over de aanwervingspremie voor langdurig werkzoekenden en de uitsluiting van de uitzendsector – 27 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Jos Lantmeeters

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister, misschien is de titel van de vraag om uitleg wat te hard. Wat mij betreft, gaat het niet over uitsluiting, maar over hoe we de uitzendsector kunnen vatten in het systeem voor langdurig werkzoekenden.

In februari 2016 hebben we een bijzonder belangrijk decreet goedgekeurd over het doelgroepenbeleid. Ondertussen is dat van start gegaan. Jongeren, ouderen en personen met een handicap zijn de drie prioritaire doelgroepen waarop we inzake loonkost vanuit de Vlaamse overheid werken. Het is een keuze waar CD&V voluit achter staat.

Daarnaast is er echter de discussie hoe we het best een beleid op maat voeren ten aanzien van langdurig werkzoekenden. Dat is een zeer belangrijke groep. In Vlaanderen zijn er ongeveer 70.000 werkzoekenden die al langer dan twee jaar uitkeringsgerechtigd werkzoekend zijn. Dat is een zeer grote groep in onze populatie werkzoekenden.

Als je de laatste cijfers bekijkt, zie je wel een globale daling van het aantal werkzoekenden. Bij de zeer langdurig werkzoekenden, meer dan drie jaar, zien we een verdere stijging. Dat noopt tot extra beleid.

Minister, u hebt er terecht op gewezen dat we voor deze groep moeten inzetten op werkervaring, opleiding en bijkomende begeleiding. Dat is terecht. Het decreet op tijdelijke werkervaring vindt ondertussen zijn weg. Het heeft een SERV-advies gekregen. Er moeten zo snel mogelijk uitvoeringsbesluiten volgen. Daarnaast moet het wat ons betreft ook de bedoeling zijn om voor die groep ook iets te doen inzake loonkost. We zijn daarin niet alleen. De sociale partners hebben dat eerder gesteld in het Banenpact. Het ACV gaf daar eind september nog een commentaar op dat in de krant werd opgenomen, dat namelijk de aanwervingspremie voor langdurig werkzoekenden echt noodzakelijk is om de stap naar een duurzame job mogelijk te maken. Uiteindelijk heeft ook de minister-president in zijn Septembeerklaring verwezen naar de aanwervingsstimulans die u aan het voorbereiden bent.

In het kader van die voorbereiding zijn wij, en vast wij niet alleen, gecontacteerd door ongeruste mensen van Federgon, de federatie van de uitzendsector, die u ongetwijfeld zeer goed kent. Zij wijzen er terecht op dat voor veel werkzoekenden en langdurig werkzoekenden uitzendarbeid, eventueel ook de dienstenchequesector waarin zij actief zijn, een eerste belangrijk opstap is naar werk, naar een duurzame job. Met die aanwervingsstimulans willen zij met hun sector maximaal in aanmerking komen om uw beleid hierin in te schakelen.

Minister, hoever staan we met de aanwervingspremie voor langdurig werkzoekenden? Welke knelpunten zijn er nog?

De minister-president verwees in zijn Septembeerklaring naar die aanwervingsstimulans. We gaan er dus van uit dat die er snel komt en dat er ondertussen duidelijkheid is over het budget dat u daarvoor vrijmaakt. Kunt u ook iets vertellen over de praktische modaliteiten?

We veronderstellen dat u hierover uiteraard overleg hebt met de sociale partners. Hoe zien zij dit? Wat zijn hun standpunten, ook inzake praktische modaliteiten en uitwerking?

Meer specifiek naar de uitzendsector en de dienstenchequewerknemers: op welke manier kunnen we ervoor zorgen dat die sectoren die nu al een eerste opstap zijn voor langdurig werkzoekenden naar een duurzame job, ook in uw beleid inzake langdurig werkzoekenden kunnen worden opgenomen, niet alleen met werkervaring en opleiding, maar ook met die aanwervingsstimulans, zoals u die plant? Ik kijk uit naar uw antwoord.

De voorzitter: Minister Muyters heeft het woord.

Minister Philippe Muyters: Mijnheer Bothuyne, dit is een goed moment om de voorgeschiedenis even te herhalen. Ik hoor u zeggen dat ik van idee veranderd ben. In de conceptnota van 23 januari 2015 heb ik over het kwalitatieve luik het volgende geschreven: "Het kwalitatieve luik gaat om een reeks van maatregelen die enerzijds focussen op het versterken van de individuele werkzoekende of werknemer in zijn positie op de arbeidsmarkt en anderzijds de werkgever ondersteunen in het tewerkstellen van werknemers met een afstand tot de arbeidsmarkt. De verdere invulling van dit luik dient te gebeuren aan de hand van de uitwerking van verschillende maatregelen die zowel de werkzoekende, de werknemer ondersteunen als de werkgever."

Ik heb daarmee duidelijk altijd die opening gelaten voor een aanwervingsstimulans.

De sociale partners hebben een jaar geleden, op 21 oktober 2015, een akkoord bereikt over een deel van het Vlaams Banenpact. Het bevatte de volgende elementen

die van belang zijn voor deze discussie. Ten eerste konden de sociale partners zich scharen achter het vorige akkoord over de drie doelgroepen en ze stonden positief ten opzichte van de vereenvoudiging. Ten tweede werd in het kader van de kwalitatieve maatregelen door de sociale partners een bijkomende financiële aanwervingsstimulans voorgesteld voor de groep langdurig werklozen tussen 25 en 55 jaar.

We hebben dat Banenpact van de sociale partners in de commissie besproken op 12 november, met een gedachtewisseling. Het volgende kwam toen aan bod. Het leek alsof een aanwervingsstimulans voor mij nooit kon en nu door het Banenpact van de sociale partners plots wél. Dat werd toen – ook toen al – gezegd. Ik heb echter, nog voor het akkoord van 21 oktober 2015, meegegeven dat een aanwervingsstimulans mogelijk was binnen het kwalitatieve luik, niet binnen de RSZ-korting.

Ook heb ik nogmaals benadrukt – en dat vind ik nog steeds – dat werkervaring, werkplekleren enzovoort in eerste instantie essentieel is. Daarnaast heb ik tijdens de gedachtewisseling nogmaals herhaald dat ik bereid was in een aanwervingsstimulans te voorzien, binnen het kwalitatieve luik en binnen de budgettaire mogelijkheden. Dat wilde ik toch nog eens naar voren brengen. Ik hoor dat het het ACV zou zijn dat mij tot andere inzichten heeft gebracht. (*Opmerkingen van Robrecht Bothuyne*)

Ik zeg wat ik in de kranten heb gelezen. Ik zeg niet dat u of CD&V dat zeggen. Waarschijnlijk is het zelfs nooit zo gezegd. Ik wil gewoon benadrukken dat ik het vanaf het begin zo heb gepland. Ik vind dat de geschiedenis haar rechten heeft.

Ook in de SERV-adviezen omtrent het decreet en de uitvoeringsbesluiten inzake het Vlaams doelgroepenbeleid hebben de sociale partners de vraag voor een aanwervingsstimulans weergegeven. Met de besprekingen in de commissie over het ontwerp van decreet op 28 januari 2016 heb ik nogmaals herhaald dat er een aanwervingsstimulans zou komen. Ik ben gewoon een man van mijn woord en zorg er dus voor dat er daarvoor binnen de begroting geld wordt uitgetrokken. Dat is wat je nu hebt kunnen zien.

Zowel in mijn reacties in de pers als op formele en informele overlegmomenten met de sociale partners heb ik telkens aangegeven dat ik dat verder zou uitwerken binnen het kwalitatieve luik. Ik heb effectief woord gehouden: in het budget 2017 zijn daarvoor de nodige middelen uitgetrokken. Ik heb verder overleg gevoerd met de sociale partners over de concrete uitwerking van de incentive.

Wat de timing betreft, streef ik naar een inwerkingtreding begin 2017, maar ik zal alle tijd nemen die we nodig hebben.

Met een aantal vragen komt u te vroeg. De bespreking met het Vlaams Economisch Sociaal Overlegcomité (VESOC) is nog lopende. Het moet ook nog verder worden besproken binnen de meerderheid. We hebben de mogelijkheden in kaart gebracht om een dergelijke premie voor langdurig werklozen op een administratief eenvoudige manier te implementeren. Daar waar mogelijk, wil ik de bestaande systemen gebruiken of met vergelijkbare systemen werken, zodat het ook voor de werkgever zo eenvoudig mogelijk wordt. Voor de begroting 2017 gaan we uit van een impact van 10,6 miljoen euro.

Met de aanwervingspremie wil ik twee doelstellingen bereiken: het bevorderen van de aanwerving van langdurige werkzoekenden en het stimuleren van hun duurzame tewerkstelling. Het is belangrijk die twee elementen mee te nemen. Het is momenteel nog te vroeg om de verdere praktische modaliteiten in detail toe te lichten. Ik kan u wel zeggen dat, om die doelstelling te verwezenlijken, ik zou gaan naar een premie in twee schijven: één die kort na de aanwerving wordt gegeven om die aanwerving te stimuleren en één die op een langere termijn wordt gegeven, bijvoorbeeld na een jaar tewerkstelling. Je ziet namelijk heel vaak dat die

langdurig werklozen wel opnieuw worden aangenomen, maar dat ze op korte termijn opnieuw worden afgedankt. Om daar een stimulans te krijgen, zou je bijvoorbeeld kunnen zeggen dat na een jaar het tweede deel van die premie volgt.

Ik ga over de andere elementen niet echt in detail treden, omdat ze nog verder moeten worden besproken. Het overleg binnen de Vlaamse Regering, en waar nodig ook nog met de sociale partners, omvat de verdere concrete en praktische uitwerking. De vragen die u nog stelt over de verscheidene types contracten en de combinatie met bijvoorbeeld individuele beroepsopleiding (IBO), zitten nog in die discussie. Kun je al dan niet die aanwervingsstimulans na IBO krijgen, ook wat betreft de uitzendsector?

Ik herhaal: mijn doelstelling is het realiseren van een duurzame tewerkstelling via deze premie.

We nemen alle bezorgdheden mee en zullen daarop een concreet antwoord geven. Maar eerst moet ik het verder uitklaren binnen de regering.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik begrijp dat er 10,6 miljoen euro is uitgetrokken voor het volledige jaar 2017 en dat het de betrachting is om op 1 januari de premie van start te laten gaan.

We zijn heel blij met het feit dat die aanwervingsstimulans er komt en dat uw kwalitatief beleid naar langdurig werkzoekenden wordt uitgerold op die twee sporen, werkervaring en opleiding enerzijds en die aanwervingsstimulans anderzijds. Die principes zitten zeker goed. Ook uw principe om niet alleen de aanwerving, maar ook de duurzaamheid van een job met die stimulans te bewerkstelligen, is zeer goed. Wat ons betreft, zou een systeem in vier schijven misschien ook wel nuttig zijn. Op die manier geef je namelijk werkzekerheid aan de werkgever. Ik zie uw non-verbale communicatie met betrekking tot de budgettaire impact daarvan.

Zo kom ik bij een andere opmerking. 10,6 miljoen euro is veel geld. Anderzijds zijn er indertijd scenario's gemaakt door sociale partners die op een kostprijs kwamen van 25 miljoen euro. We willen natuurlijk allemaal meer doen om langdurig werkzoekenden aan te werven. We zijn blij met de premie zoals die hier nu wordt voorbereid en voorgesteld voor 2017. We zijn ook blij met uw basisprincipes. Ik denk echter dat we meteen moeten inbouwen dat we het beleid in dezen en de effecten van de premie moeten evalueren. Als het nodig is, als we zien dat er groepen achterblijven, kunnen we op langere termijn extra budgetten vrijmaken om de loonkost voor die langdurig werkzoekenden verder te verlagen, zodat zo veel mogelijk van die mensen zo snel mogelijk de weg naar de arbeidsmarkt vinden.

Tot slot, minister, vind ik uw streven naar eenvoud bijzonder positief. Dat is essentieel in het vormgeven van een dergelijke maatregel. We hopen dat zoveel mogelijk werkgevers er gebruik van zullen maken.

We kijken uit naar de praktische uitwerking en de resultaten van het sociale overleg. En dat zal snel moeten zijn, als we op 1 januari 2017 met de premie willen starten.

De voorzitter: De heer Beenders heeft het woord.

Rob Beenders (sp.a): Minister, u bent sp.a vergeten in het lijstje van mensen die u hebt proberen te overtuigen om de langdurig werklozen als een volwaardige doelgroep te zien. *(Opmerkingen)*

Ik zeg: "...die de minister heeft geprobeerd te overtuigen". Dat neemt niet weg dat wij die groep nog altijd liever in het doelgroepenbeleid hebben gezien. Ik wil

de discussie niet opnieuw starten. We moeten nu proberen de opening zo duurzaam mogelijk in te vullen.

Ik stel mij eerlijk gezegd wel vragen bij de combinatie ervan met uitzendarbeid. Als de doelstelling van deze premie, wat u met deze premie wilt bereiken, inderdaad duurzame jobs zijn en als u ervoor wilt zorgen dat die werkzoekenden op lange termijn kunnen worden tewerkgesteld, wringt dat bij mij wanneer het over uitzendarbeid gaat, vaak over reeds bestaande jobs. We moeten hierin keuzes maken.

Het budget waarover u spreekt, minister, bedraagt 10 miljoen euro in 2017. Ik meen in uw conceptnota te hebben gelezen dat er sprake was van een budget van 25 miljoen euro. Kunt u misschien aangeven welk budget er op kruissnelheid beschikbaar zal zijn? Als het budget inderdaad veel lager is dan in het verleden – en ik denk dat er vroeger budgetten van 40 miljoen euro werden uitgetrokken – zult u veel doelgerichter keuzes moeten maken. Dan lijkt het mij moeilijk om uitzendarbeid daarin mee te nemen.

We moeten er echt voor proberen te zorgen dat we die groeiende groep van langdurig werklozen zo doelgericht mogelijk kunnen bereiken en dat wij die mensen een premie geven om ze zo lang mogelijk aan het werk te houden. Ik hoop dat de uitrol van uw verhaal snel duidelijkheid kan brengen en dat die middelen van 10 miljoen euro kunnen worden opgedreven. Misschien kunt u daarover iets meer zeggen?

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emily Talpe (Open Vld): Minister, onze fractie is uiteraard ook heel tevreden met de aanwervingspremie. We volgen u ook in het gespreid toekennen van die premie om een duurzame tewerkstelling na te streven.

In tegenstelling tot de heer Beenders zijn we wel bezorgd over de positie van uitzendkrachten. Het is toch het belangrijkste instroomkanaal voor langdurig werklozen, laaggeschoolden en allochtonen. We hopen dat daarover kan worden nagedacht en dat daarin kan worden bijgestuurd.

We willen ook een lans breken voor de werknemers binnen de dienstencheque-ondernemingen. Ook zij werken met een opeenvolging van tijdelijke contracten. We moeten dus nadenken of we voor die twee groepen geen verdere stappen kunnen nemen.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Ik spreek namens onze fractie. Wij delen uiteraard de collectieve bezorgdheid over het lot van langdurig werklozen en het activeren. Het is inderdaad een groep die moeilijk te activeren valt. Ze zijn een beetje de zwarte vlek binnen ons Vlaamse arbeidsmarktbeleid.

Mijn euforie over alles wat met tijdelijke werkervaring te maken heeft, is groter dan mijn euforie over de aanwervingspremie, waarover ik uiteraard ook tevreden ben.

Het verbaast mij soms hoe de collega's zo focussen op die aanwervingspremie. Voor ons is dat iets additioneels, iets versterkends. Het is goed dat de minister die opening heeft gemaakt. We zullen zien welk effect dat met zich zal meebrengen. Het is natuurlijk nog altijd beter om langdurig werklozen of werkzoekenden met maatregelen zoals een IBO enzovoort opnieuw aan het werk te krijgen.

We delen de bezorgdheid van de heer Beenders over duurzaam werk. Minister Muyters heeft een tipje van de sluier gelicht. Er wordt een stukje tegemoetgekomen door te werken met twee betalingsmomenten voor de premie. Na één jaar tewerkstelling volgt uw tweede schijf. Op die manier zit die duurzaamheid van de tewerkstelling sowieso al een stuk verankerd in de premie.

Ik noteer ook de steun die de heer Bothuyne en zijn fractie aan de minister zullen geven bij een volgende begrotingscontrole, indien die premie ook effectief goed werkt.

De voorzitter: Minister Muyters heeft het woord.

Minister Philippe Muyters: Dat is zelfs niet nodig, want ik heb daarin voorzien. Dat hoort zo bij een minister die daarover nadenkt.

U hebt vragen bij het bedrag van 10,6 miljoen euro. Ik zei daarnet dat er twee momenten zullen zijn: het eerste moment na drie maanden, het tweede na een jaar. U begrijpt dat ik in dat eerste jaar dus alleen geld moet uittrekken voor na drie maanden en niet na een jaar en dat ik het tweede jaar dus meer middelen nodig heb. Heb ik die extra middelen? Ja, want het doelgroepenbeleid is natuurlijk een systeem waarbij we nu op het duurste zitten, omdat je tegelijk een aantal overgangsmaatregelen hebt en tegelijk het nieuwe systeem start. Naarmate we verder gaan in tijd, zullen de overgangsmaatregelen verminderen en komt er geld vrij om naar dat budget van 25 miljoen euro, dat ik op een bepaald moment heb voorgesteld, te kunnen gaan.

De 10,6 miljoen euro is een opstap naar 25 miljoen euro. Maar ik moet eerst naar de regering met die berekeningen. De omslag die ik vanaf 2018 wil plannen, is 25 miljoen euro. Dat geeft wat duidelijkheid. Het budget blijft kwalitatief en kwantitatief in het doelgroepenbeleid. Wat vrijkomt bij het ene, gebruik ik bij het andere.

U hebt verder vragen gesteld over uitzendarbeid. Ik wil 'the best of both worlds' bereiken: het instrument van de uitzendarbeid, waarbij die langdurig werklozen zich net kunnen bewijzen bij een werkgever, wil ik op een of andere manier honoreren, maar zonder de duurzaamheid van een contract van onbepaalde duur of van bepaalde duur voor een langere termijn uit het oog te verliezen. Ik zal bekijken op welke manier ik het beste van de beide systemen kan behouden. Dat voorstel zal ik voorleggen aan de regering.

Uiteraard zal ik rekening houden met de dienstencheque-ondernemingen, ook vanuit de filosofie dat ik langdurig werklozen aan het werk wil helpen, maar ook hen langdurig aan het werk wil helpen. Dat is belangrijk.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister, ik dank u voor uw bijkomende toelichting. 10,6 miljoen euro in 2017 en 25 miljoen euro in 2018: dat is zeer positief.

Wat ons betreft, is niet de aard van het contract van tel, maar wel de tewerkstelling zelf en de duurzaamheid ervan. In eerste orde willen we hiermee de aanwervingsstimulans ondersteunen en in tweede orde de duurzaamheid van de job.

We zijn blij met wat u aankondigt. We hopen dat u er zoveel mogelijk mensen mee kunt vatten en aan een job kunt helpen. We hopen vooral dat u werkgevers kunt ondersteunen om de beslissing te nemen om iemand die al wat langer weg is van de arbeidsmarkt, toch opnieuw een kans te geven.

Collega's, wat ons betreft is het een en-enverhaal. We zijn niet euforisch over gelijk welke maatregel op de arbeidsmarkt. We moeten de zaken op een juiste manier inschatten. Werkervaring en opleiding zijn één kant van de medaille, de andere kant moet die aanwervingsstimulans zijn. Beide horen samen te gaan. Hopelijk resulteren die in zoveel mogelijk jobs voor langdurig werkzoekenden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over de leertijd en de inkanteling ervan in duaal leren – 48 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Jos Lantmeeters

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): We hebben het er verleden week al heel kort over gehad. Er was toen een artikel dat niet altijd even genuanceerd commentaar gaf op de nieuwe beleidsontwikkelingen rond duaal leren en de positie van de leertijd. We hebben hier al vaak gesproken over de leertijd. Het is op zich een succesvol systeem, waarbij jongeren vier dagen aan de slag gaan bij een patroon en één dag de nodige scholing en vorming krijgen bij een SYNTRA. Dat is een ideaal instrument voor jongeren die misschien schoolmoe, maar niet leermoe zijn. Op die manier is het een ideaal instrument om vroegtijdig en ongekwalificeerd schoolverlaten tegen te gaan en tegelijk knelpuntvacatures in te vullen, voornamelijk bij kmo's.

Maar hoe succesvol het instrument ook is, het is al jaren in verval, zo blijkt uit de cijfers. Steeds minder leerlingen maken ervan gebruik. Daarom biedt de hervorming richting duaal leren ook kansen voor zowel de leertijd als voor het deeltijds beroepssecundair onderwijs (dbso), maar ook voor andere opleidingsvormen voor jongeren en iets minder jongere mensen.

Minister, we stellen vast dat we de komende jaren met een probleem zitten. Er werden een aantal proefprojecten uitgerold voor duaal leren. Dat is heel positief. Er is snel werk van gemaakt. Als ik goed geïnformeerd ben, zijn er nu 26 scholen en 4 SYNTRA betrokken bij die proefprojecten. Die hebben samen 128 leerlingen in het systeem. Gemiddeld is dat 4 leerlingen per school die vervat zijn in het proefproject voor duaal leren. Bij de 4 SYNTRA zijn er welgeteld 7 leerlingen gestart in het proefproject voor duaal leren.

Dat is niet erg. Het is een proefproject en het hoeft dus niet meteen over de grote aantallen te gaan. Maar als je tegelijk de cijfers bekijkt van de leertijd zelf bij de SYNTRA – en daarvan bent u toch de voorgedijminister – dan zien we dat dat dramatisch is. De leertijd zit op dit moment 20 à 25 procent lager qua inschrijvingen dan het jaar daarvoor. En het jaar dáárvoor was er ook al een daling van 10 à 15 procent. Na een eerdere stabilisatie van die leerlingenaantallen zitten we de laatste twee jaar dus op een heel snel verval qua inschrijvingen bij de leertijd en bij de SYNTRA. Ondertussen worden er zelfs al een aantal campussen gesloten. Een aantal SYNTRA-campussen, die al decennia leercontracten organiseren, hebben de deuren gesloten. Het valt te vrezen dat we die tendens niet zomaar kunnen keren in de komende één à twee schooljaren.

Het is uw bedoeling en die van minister Crevits – met wie u hierover samenwerkt – om volgend jaar een nieuw decreet te hebben, zodat in 2018-2019 het nieuwe duaal leren breedshaliger kan worden uitgerold. Ik vrees dat we niet zolang kunnen wachten voor de leertijd en dat er een aantal overgangsmaatregelen nodig zijn om minstens het systeem, de kennis, het personeel, de lesgevers aan boord te houden. Zo kunnen de SYNTRA hun kennis en ervaring meenemen in het systeem van duaal leren. U weet dat de SYNTRA, door u gefinancierd op een prestatiegerichte manier, anders op droog zaad komen te zitten en dat het systeem daar dan ook mee sterft. En ik zou niet willen dat u de minister bent die de laatste leerling in de leertijd laat inschrijven bij de SYNTRA, integendeel.

Minister, in uw beleidsbrief 2016 gaf u aan dat u werk wilt maken van een verbeterplan voor de leertijd. U wilde toen al de negatieve trend kenteren, enerzijds

door in te zetten op kwaliteit, maar ook door een aantal andere maatregelen. He-
laas blijkt uit de cijfers dat we die trend nog niet hebben kunnen ombuigen, on-
danks uw verbeterplan.

Minister, wat werd er gedaan in het kader van dat verbeterplan voor de leertijd?
Hoe wilt u toch proberen om de leertijd te redden en die volwaardig mee te laten
participeren in het nieuwe verhaal van duaal leren? Hoe wilt u ervoor zorgen dat
die de komende twee, drie jaar overleven als leersysteem?

Op welke manier evalueert u die proefprojecten? Wat werd er gedaan om die proef-
projecten in de markt te zetten, samen met uw collega van Onderwijs? 128 leerlin-
gen op 30 scholen en campussen is minstens kwantitatief een beperkt succes.

Bij de SYNTRA zijn er heel wat werkervaringsplaatsen die niet opgevuld geraken.
Vooral bij kmo-werkgevers zouden 1500 à 2000 plaatsen openstaan. Hoe kunt u
ervoor zorgen dat er toch leergierige jongeren terecht kunnen bij die bedrijven?

De voorzitter: Minister Muylers heeft het woord.

Minister Philippe Muylers: In uw inleiding en los van uw vragen, hebt u een
aantal dingen gezegd waarop ik toch even wil reageren.

Ten eerste, het is inderdaad mijn bevoegdheid, maar wel een gedeelde. Dat weet
u. De regelgevende aansturing van de leertijd valt onder de bevoegdheid van mi-
nister van Onderwijs Crevits. Daarom doen we heel veel dingen samen.

Ten tweede, u zegt dat u hoopt dat ik niet de minister ben die de laatste leerling
in leertijd inschrijft. Maar ik hoop dat wel. Dat zou namelijk betekenen dat alles is
omgezet naar duaal leren.

Ten derde, ik heb de cijfers van SYNTRA kunnen inkijken. Toen u uw vraag stelde,
waren die er misschien nog niet. Ik heb onmiddellijk met de voorzitter en de
gedelegeerd bestuurder samen gezeten om te zien welke acties we moesten ne-
men. Ik heb gezegd dat we meteen actie moeten ondernemen omdat de cijfers
dramatisch zijn: de leertijd daalt en het duaal leren stijgt minder. Dat is averechts.
Ik heb de cijfers ook besproken met de beleidsraad Werk en bij de gemeenschap-
pelijke beleidsraad Werk en Onderwijs. Ik heb er uitdrukkelijk voor gepleit dat we
snel werk blijven maken van alles wat duaal leren betreft. Als we de indruk zouden
wekken dat we om de een of andere reden op de rem gaan staan bij dat duaal
leren, dan is de vraag helemaal: wat en hoe? Dat zou heel slecht zijn.

Die bekommernis wordt door iedereen gedeeld. Ik heb gevraagd om bovenop wat
er al is gebeurd – want daar kom ik dan direct toe – te bekijken wat we moeten
en kunnen doen om daar verder op in te zetten.

We hebben al heel veel gedaan. De diverse acties, tools en communicatie zijn in-
gezet om de werking van de leertijd en de bijzondere sterktes van het leertijd-
systeem in de verf te zetten. Hierbij horen de professionalisering van de website
www.leertijd.be, het voorzien van drukwerk, het promoten van snuffeldagen voor
jongeren die interesse hebben voor leertijd, de organisatie van screening in be-
drijven bij aanvang van de leertijd en het opzetten van een Europees project Mo-
bile om ook jongeren uit de leertijd de mogelijkheid te bieden een uitwisseling te
doen in het buitenland. Dat zou toch ook een aandachtstrekker kunnen zijn.

De communicatieacties in het kader van het werven van leerlingen behoren in de
eerste plaats toe aan de actoren van de leertijd, met name de SYNTRA vzw's.

Uit de recente schoolverlatersstudie van VDAB blijkt dat 87 procent van de jonge-
ren uit de leertijd na een jaar werk hebben. Dat is uiteraard de beste categorie

van de middengeschoolden. Ook een sterk voltijds engagement van de jongeren is een troef van de leertijd. Ik wil blijven inzetten op de sterke punten van de leertijd in de overgangsfase naar duaal leren. Voor mij moet duaal leren natuurlijk, net zoals de leertijd, daarna een sterk merk zijn, een merk waar je positief voor kiest omdat je denkt dat je beter je diploma kunt halen deels door in een school deels op de werkvloer vaardigheden te verkrijgen.

Het agentschap SYNTRA Vlaanderen heeft in duaal leren en werken de rol van regisseur. Zij hebben zich het afgelopen jaar sterk voorbereid op die nieuwe taak. Er zijn ook diverse acties opgesteld. In de gebruikelijke mediakanalen zoals de website van SYNTRA Vlaanderen werd er een apart deel over duaal leren en werken opgenomen. Ook de website Werkplek Duaal werd gelanceerd. Er is ook een blog Journaal Duaal, een dito nieuwsbrief, er zijn infosessies georganiseerd, onder meer naar opleidings- en onderwijsverstrekkers, om de algemene, juridische en praktische zaken duidelijk te maken.

Samen met minister Crevits hebben we ervoor gekozen om de eerste proefprojecten uit te werken. Elk vanuit zijn rol heeft daarover gericht gecommuniceerd. We hebben vooral aangegeven dat de proefprojecten worden opgestart over heel Vlaanderen en dat er meer gericht wordt gecommuniceerd in de regio's rond de deelnemende scholen. Daarvoor hebben we de scholen materiaal aangeleverd. We hebben daaromtrent dus alles gedaan wat we konden doen en moesten doen. Ik vind 128 leerlingen niet slecht, maar het is maar een eerste stap. We moeten het ook de kans geven. Voor sommige ouders is het woord 'proefproject' niet zo fantastisch. Je kind in een proef steken, is niet echt stimulerend. We moeten duidelijk maken dat de proef er is om iets te doen wat daarna een gangbare zaak is, en dat moeten we tonen door volgend jaar effectief in bijkomende richtingen te voorzien waar duaal leren wordt aangeboden.

We hebben in het duaal leren ook lopende ESF-projecten (Europees Sociaal Fonds) op kaart gezet, zoals het ESF-project Werkplek 21 en Schoolbank op de werkplek. Die zijn nodig om de opgedane kennis te kunnen delen.

Voor de evaluatie van de proefprojecten, na minder dan één maand, is het nog te vroeg. Jongeren konden inschrijven tot 30 september. Op de beleidsraad Werk en Onderwijs hebben we wel voorzien dat we een tussentijdse evaluatie doen die beperkt is, maar er vooral op gericht is om eventueel juridische belemmeringen op te lossen, omdat we de tijd zouden hebben om de nodige wetgevende initiatieven te nemen, zodat dat ook van toepassing kan zijn in het volgend schooljaar. Daarnaast plannen we een grondige evaluatie na het afsluiten van het schooljaar. Vanaf december 2016 zal de onderzoeker kunnen starten met de evaluatie. De opdracht voor die evaluatie is bijna gegund. We voorzien erin dat we in de scholen, de SYNTRA-centra en de bedrijven, gaan kijken hoe het in de praktijk gebeurt en welke lessen we eruit kunnen trekken. De evaluatie zal wellicht kort na het schooljaar worden afgesloten. We starten er al vanaf december mee.

Dit schooljaar zetten we natuurlijk verder in op het ondersteunen van deelnemende bedrijven aan het Schoolbank-project via de werkplekbegeleiders van SYNTRA Vlaanderen. Het engagement is er dat we volgend schooljaar met twintig nieuwe standaardtrajecten zouden kunnen beginnen. Dat is toch het doel. Het is belangrijk dat het aanbod kan worden verruimd. Dat vraagt natuurlijk heel veel werk, maar we zetten er toch op in.

Over uw vraag over het niet invullen van openstaande plaatsen denk ik dat er een misverstand is geweest. Ik veronderstel dat u de cijfers uit het persbericht van SYNTRA Vlaanderen van 28 september hebt gehaald. Die cijfers zijn ondertussen al gedateerd. Ze betreffen niet het aantal openstaande plaatsen, maar het aantal erkenningsaanvragen van ondernemingen. Er zijn ondertussen 2820 aanvragen en

1854 erkenningen. Het verschil tussen die twee is te verklaren doordat er 14 dagen zijn tussen de aanvraag en de erkenning. De gap zou binnen 14 dagen opgelost moeten zijn.

De erkende werkplekken zijn natuurlijk niet allemaal opgevuld omdat het systeem nog geleidelijk aan het opstarten is. Er zijn zelfs bedrijven die erkend zijn, maar waar de zeven proefprojecten niet in gekaderd zijn. Daar kan men dus niemand plaatsen. Laat ons ook eerlijk zijn: men kan een leerling moeilijk verplichten om openstaande plaatsen in te vullen. Het is nog altijd de vrije keuze van de leerling om zich in het duaal leren in te schrijven of niet.

Als besluit, rond leertijd zijn er stappen gezet het afgelopen jaar, maar uit de praktijk blijkt dat die duidelijk onvoldoende zijn. Ik heb zeer snel gehandeld de dag dat ik de cijfers kende. Ik heb met SYNTRA gesproken en de andere partners gevraagd om daar de nodige aandacht aan te besteden en met voorstellen te komen. Ik verwacht dat dat nu effectief ook gaat gebeuren. Voor de rest wil ik volop blijven inzetten op duaal leren.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): De richting van duaal leren, het voortzetten van de proefprojecten, een nieuw decreet, een massale uitrol, zo veel mogelijk werkgevers enthousiasmeren, ... dat lukt allemaal, gezien de aanvragen. Dat is allemaal zeer positief.

Er zijn wel een paar bemerkingsen. Ik ben blij dat u al actie hebt ondernomen, op de beleidsraad, en door contact op te nemen met SYNTRA Vlaanderen. SYNTRA Vlaanderen heeft een beetje een andere rol gekregen. Als regisseur in het kader van het duaal leren, krijg ik het signaal vanuit de SYNTRA-centra, die de leertijd organiseren, dat SYNTRA Vlaanderen hen niet meer ondersteunt op het vlak van leertijd. Ik geef het mee voor wat het waard is, maar het kan wel relevant zijn voor u of uw kabinet om niet alleen met SYNTRA Vlaanderen maar ook met de SYNTRA-centra die de leertijd organiseren een contact te beleggen en op basis daarvan misschien een aantal nieuwe elementen te distilleren die u kunt ondernemen.

Een van die elementen kan zijn om wat betreft het deeltje leertijd in de financiering van de SYNTRA de middelen te bevriezen tot het duaal leren kan worden uitgerold, zodat de kennis van de mensen die daaromtrent actief zijn, bewaard kan worden. Nu dreigt men tot ontslagen te moeten overgaan. Men gaat lesgevers langs de kant moeten zetten in het leertijdsysteem. Dat zijn mensen en kennis die we kunnen gebruiken bij de uitrol van duaal leren over twee tot drie jaar, als het eenmaal op volle kracht is. Het zou jammer zijn mochten de SYNTRA met hun jarenlange ervaring met leercontracten en leertijd, definitief afhaken. Zoals ik zei, campussen worden op dit moment gesloten. Ik heb gisteren een raad van bestuur gehad van een van die SYNTRA-centra, waar collega's uiteraard openlijk de vraag stelden: "Moeten we dit nog doen?" Het betreft een zo scherpe daling van lesuren en leerlingen. De vaste kost die daartegenover staat, is zo groot. Uiteraard moeten we dit nog doen, zowel vanuit de Vlaamse overheid als vanuit SYNTRA is dit een bijzonder belangrijke maatschappelijke taak, maar het is aan de Vlaamse overheid om SYNTRA het signaal te geven dat ze ten eerste opleidingen moeten blijven organiseren en dat ze daar ook de verzekerde steun voor zullen krijgen, niet alleen inzake promotie, projecten, en dergelijke, maar ook financieel.

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Het duaal leren zit momenteel in een proefopzet. Dat sluit groeipijnen en trial and error uiteraard niet uit. Het is in volle ontwikkeling en het zal zijn tijd nodig hebben. Wat me wel enigszins verontrustte, is het bericht dat ik heb opgevangen dat een aantal bedrijven die aanvankelijk hadden ingetekend,

zich hebben teruggetrokken. Dat bericht komt uit West-Vlaanderen. Bent u daarvan op de hoogte? Klopt dit bericht? Is dat ook zo in andere provincies?

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Ook ik ben een bijzondere fan van duaal leren, en in het bijzonder van de leertijd. Gisteren was ik uitgenodigd door SYNTRA Vlaanderen om naar aanleiding van de dag van de leerkracht een heel speciaal soort leerkracht in de bloemetjes te zetten, namelijk een mentor in een woonzorgcentrum die zich over het leerproces van een leerjongere ontfermt. We hebben die dame in de koekjes en de pralines gezet.

Ik deel uiteraard de bezorgdheid dat de leertijd toch in de gevarenzone zit. Dat mag geen excuus zijn om op een professionele manier verder te werken, zoals dat gebeurt, aan het systeem van duaal leren en werken. Op dit moment zijn het geen extra financiële infusen of zo die de leertijd nodig heeft, maar wel een goede instroom aan jongeren. Ik heb in de wandelgangen en de coulissen bij SYNTRA vernomen dat minister Crevits tot op vandaag daar geen echt gevolg aan heeft gegeven. Ik heb die vraag al aan de minister gesteld.

Binnen het deeltijds onderwijs is er momenteel een omgekeerde situatie: minder werkplekken voor veel leerlingen. Uiteraard mogen we leerlingen die voor een bepaalde studie kiezen, niet naar een werkplek sturen die niets met die studie te maken heeft, maar er zijn wel degelijk oplossingen mogelijk en er zijn wel degelijk matches. Dat werk moet gebeuren door de minister van Onderwijs. Zij moet dat voor een stuk dichter en harder opvolgen, zodat de leertijd niet verdampt op het niveau van de instroom van jongeren en de leertijd effectief het traject naar duaal leren overleeft en er zich mee in kan integreren. Ik doe dus een oproep naar minister Crevits.

De voorzitter: Minister Muyters heeft het woord.

Minister Philippe Muyters: Ik moet niet zoveel repliceren, want zowel de heer Bothuynne als de heer Ronse heeft een aantal knelpunten aangeraakt. Ik heb nu gedaan wat ik nu kon doen. Ik wil altijd dat degenen die op het veld bezig zijn, met oplossingen komen. Ik heb het dus heel duidelijk aan SYNTRA Vlaanderen gevraagd, maar uiteraard in overleg met de SYNTRA-vzw's. Dat lijkt me nogal vanzelfsprekend. De SYNTRA-vzw's zijn degenen die de leertijd organiseren. Ik heb gevraagd dat ze vanuit de signalen die ze vanuit de SYNTRA-vzw's krijgen, voorstellen van een oplossing naar mij sturen. Als dat niet zou gebeuren, dan zal ik daar de nodige maatregelen voor nemen en zien wat er dan moet gebeuren. We moeten er echter altijd eerst degenen die de verantwoordelijkheid dragen, bij betrekken, en voor mij is SYNTRA Vlaanderen ook nog altijd mee verantwoordelijk voor de leertijd. Ik neem dat signaal dus ook mee en zal het verder bekijken. Door het feit dat ik het op de beleidsraad Werk-Onderwijs heb aangekaart, denk ik dat ik ook dat heb meegegeven.

Over bedrijven die zich terugtrekken, heb ik tot nu toe niets gehoord. Het feit dat er 2820 erkenningen zijn, lijkt me te betekenen dat de bedrijfswereld effectief in het systeem wil stappen. Het betreft nieuwe erkenningen die zijn aangevraagd. Het is natuurlijk mogelijk dat een bedrijf een aanvraag doet, maar geen leerling vindt. Als er maar 128 leerlingen zijn, zijn er geen 2820 bedrijven nodig. Misschien vonden die bedrijven geen leerlingen en hebben ze zich niet echt teruggetrokken.

Ik weet dat er een juridisch probleem is met rust- en verzorgingstehuizen, maar dat zijn juridische problemen die we moeten oplossen. Het positieve is dat alle 128 duaalere leerlingen hun sollicitatiegesprek bij een bedrijf op een positieve manier hebben afgesloten, en dus alle 128 een bedrijf hebben waar ze het deel werkplekleren kunnen realiseren.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Mijnheer Ronse, het is niet mijn bedoeling om extra financiering voor de SYNTRA-vzw's uit de brand te slepen, maar het zou een grote geruststelling zijn voor de SYNTRA-vzw's mocht er een bevrozing mogelijk zijn de komende jaren, zodat men geen mensen gaat ontslaan en geen lesgevers aan de kant gaat zetten. Ik hoop echt dat de minister rechtstreeks met de SYNTRA-vzw's contact gaat opnemen, want dat zou ook een belangrijk signaal zijn naar de mensen die op het terrein actief zijn.

Wat de instroom van jongeren betreft, hebt u gelijk, mijnheer Ronse. Er moet financiering zijn, er moeten middelen zijn, er moet voldoende aanbod zijn, maar ook de instroom is en blijft een pijnpunt. Daar hebben de verantwoordelijken bij Onderwijs zeker nog werk op de plank.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over het aandeel van kmo's in de innovatiesteun – 30 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Jos Lantmeeters

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): We hebben vorige week in deze commissie al een goede discussie gehad over het innovatiebeleid en over het budget dat u wilt vrijmaken voor onderzoek en ontwikkeling. In mijn vraag ga ik iets dieper in op het aandeel van de kmo's in de innovatiesteun en het innovatiebeleid daaromtrent. Op basis van een aantal schriftelijke vragen die ik eerder had gesteld, konden we afleiden dat de steun die u aan kmo's voor innovatie geeft, de laatste jaren in stijgende lijn gaat. Het aandeel innovatiesteun rechtstreeks aan kmo's is van 35 procent in 2011 gestegen naar 42 procent in 2015. Dat is een zeer positieve evolutie.

Elke grote onderneming is ooit een kmo geweest, is kleiner gestart. Ik denk dus dat het belangrijk is om de kmo's te blijven ondersteunen, en in het innovatiebeleid zeker te focussen op het belang van de kmo's. Wat ons betreft, mag het aandeel van de innovatiesteun aan kmo's richting 50 procent evolueren.

Een aantal ideeën en voorstellen in dat verband zijn zeker niet nieuw, maar ik wil ze wel graag in het kader van deze vraag aan u voorleggen. Algemeen voorziet u in extra middelen voor innovatie. Hoeveel van die extra middelen voorziet u voor innoverende kmo's? Hoe kunt u het kmo-aandeel van de rechtstreekse innovatiesteun verder optrekken?

U hebt een nieuw convenant opgemaakt dat in een fusie van de innovatiecentra voorziet, om te komen tot één vzw, wat positief is, zolang het gepaard gaat met het behoud van het eerstelijnsloket op het terrein in de provincies, en dat er banden worden gelegd, bijvoorbeeld met de provinciale stuurgroepen en met lokale en regionaal aanwezige kennisinstellingen, bedrijfsorganisaties, hogescholen en dergelijke meer. We hopen uiteraard ook dat dit geen besparingsoperatie wordt, maar dat de gerealiseerde efficiëntiewinst terug in de innovatiecentra wordt geïnvesteerd zodat we meer kmo's tot innovatie kunnen aanzetten. Ik had daar graag wat meer uitleg bij.

Hogescholen en kmo's zouden natuurlijke partners moeten zijn. Vanuit de hogescholen wordt praktijkgericht onderzoek verricht dat belangrijk kan zijn voor kmo's bij de ontwikkeling van hun producten en diensten. Er bestaat een TETRA-programma bij het VLAIO, dat een brug wil slaan tussen de hogescholen en kmo's.

Wat ons betreft, is daar ook wel wat nood aan versterking, in de eerste plaats budgettair. Voorziet u, in het kader van de opstart die u globaal plant voor innovatie, ook in meer middelen voor het TETRA-programma, zodat de brug tussen kmo's en hogescholen kan worden versterkt, of ziet u nog andere aanpassingen in dezen?

Niet alle innovatie is hightech of baanbrekend. Veel kmo's kunnen als innovatievolger een toppositie innemen in hun sector door als eerste nieuwe technieken of methodieken te implementeren in het productieproces of de dienstverlening. De innovatievolgers hebben ook nood aan ondersteuning, maar er moeten vooral meer kmo's toe worden aangezet om die stap te zetten om top te zijn in hun sector als innovatievolger. Begeleiding op maat per sector kan daarvoor heel nuttig zijn. Kennisoverdracht van bijvoorbeeld universiteiten of grote onderzoeksinstituten naar kmo's is daarbij een uitdaging. Plant u daarvoor bijkomende ondersteuning? Zo ja, hoe?

Mijn volgende punt is een klassiek element als het gaat over innovatie en bedrijven. Ik had maandag nog een bedrijfsbezoek van een vrij innovatieve kmo in de textielsector, die hoogwaardige producten produceert, met twintig werknemers. Toen ik vroeg of de kmo contact had met het Agentschap voor Innovatie door Wetenschap en Technologie (IWT) of het huidige VLAIO, kreeg ik het antwoord dat ze daar niet aan begonnen, met al dat papierwerk. Dat is een klassieke reactie bij veel kmo's. Die reactie is gedeeltelijk onterecht, want waar vroeger containers papier nodig waren, is het nu nog maar een kleine kruiwagen. We gaan erop vooruit. Er was ook een proefproject dat twee jaar geleden is gestart om die procedures nog verder in te korten, bijvoorbeeld door met overleg en gespreksmomenten te werken in plaats van met aanvraagformulieren. Dat is interessant voor VLAIO, dat op die manier administratie kan uitsparen, maar ook voor de betrokken bedrijven. Ik dacht niet dat dat experiment ondertussen ten volle was geïmplementeerd. Worden die aanvraagprocedures verder vereenvoudigd? Welke doelstelling hebt u daar concreet bij voor ogen?

De heer Diependaele was, zowel in de huidige als in de vorige legislatuur, altijd de grote promotor van de spillovereffecten. We hebben veel grote, sterke ondernemingen die een leidende rol opnemen in ons innovatielandschap. De klassieker is Janssen Pharmaceutica. Dat is een koploper in Vlaanderen, die de voorbije drie jaar meer dan 33 miljoen euro aan innovatiesteun toegekend kreeg. Dat zijn sterke bedrijven die misschien ook veel kmo's kunnen meenemen in hun innovatief beleid. We zouden bijvoorbeeld een hogere steun kunnen toekennen aan de projecten die bewijzen in te zetten op samenwerking en kennisoverdracht tussen de grote bedrijven en kmo's. Hierin zou bijvoorbeeld rekening kunnen worden gehouden bij de opmaak van het nieuwe subsidiebesluit. Dat is een dada van de heer Diependaele. Plant u maatregelen om die spillovereffecten van grote ondernemingen naar kmo's te stimuleren? Zo ja, wanneer?

De voorzitter: Minister Muyters heeft het woord.

Minister Philippe Muyters: De extra middelen voor innovatie worden op diverse innovatie-instrumenten ingezet, gaande van de innovatiesteun aan ondernemingen, steun voor projecten vanuit clusters, ICON, meer onderzoeksmogelijkheden bij de hogescholen, en zo meer. In heel wat van die steunformules die vandaag bestaan, gaat reeds bijzondere aandacht naar kmo's, zeer concreet bijvoorbeeld in de vorm van een verhoogd steunpercentage als er kmo's bij betrokken zijn of als het om kmo's gaat. Voor kleine en middelgrote ondernemingen zijn er soms aparte percentages: 20 procent voor een kleine onderneming, 10 procent voor een middelgrote onderneming, 10 procent voor samenwerking met een kmo. Die filosofie trekken we door.

Belangrijk is dat het om vraaggedreven processen gaat, bottom-up. Het moet vanuit de bedrijven zelf komen. We gaan geen structuren financieren, maar wel

projecten die de bedrijven ten goede komen. Verdere sensibilisering, verdere vereenvoudiging van de instrumenten alsook stimulering van samenwerking met kmo's moeten de toegang tot innovatiesteun voor kmo's makkelijker maken. Ik denk hierbij ook in het bijzonder aan de speerpuntclusters en de innovatieve bedrijfsnetwerken waarvan de eerste binnenkort opstarten. Die hebben op dat punt een belangrijke rol op te nemen. Ik kom daar straks nog op terug.

Op 1 juli keurde de Vlaamse Regering voor elk innovatiecentrum een addendum bij de lopende convenanten goed. De opmaak van die addenda was noodzakelijk om onder meer een aantal elementen te kunnen aligner met het nieuwe Agentschap Innoveren & Ondernemen. In die addenda wordt ook het volgende voorzien: "Een stappenplan wordt uitgewerkt om de convergentie tot één organisatie gradueel voor te bereiden om uiteindelijk op 1 januari 2019 met één geïntegreerde structuur verder te gaan."

Ik vind dat belangrijk, want het is mijn bedoeling om de vijf innovatiecentra te fuseren tot één innovatiecentrum. Efficiëntiewinst door schaalvergroting, uniforme afstemming met het Vlaamse niveau en vereenvoudiging van het landschap ten aanzien van de ondernemingen liggen aan de grondslag van deze beleidskeuze. Uit de addenda mag ook blijken dat de taakstelling van de innovatiecentra ten volle behouden blijft, uiteraard met een verruiming van de frontoffice ten aanzien van het nieuwe agentschap, dat niet alleen focust op innovatie maar ook op ondernemen.

De werking van het eengemaakte innovatiecentrum moet blijven gebeuren vanuit regionale vestigingen dicht bij de kmo's, en de operationele efficiëntiewinst moet leiden tot een gereduceerde overhead en dus tot een verhoogde inzet op het aanzetten van kmo's met groeipotentieel tot innovatie. De middelen moeten worden gebruikt waar ze nodig zijn. Laat ons de structuur zo eenvoudig mogelijk houden, maar vooral de taak op de beste manier opnemen.

In nauwe interactie met de innovatiecentra en de rechtstreeks betrokken stakeholders wordt momenteel de nieuwe governance voorbereid waarbij maximale aandacht wordt besteed aan een regionale verankering en een verdere betrokkenheid van de lokale kennisactoren die vooral inhoudelijke meerwaarde kunnen inbrengen zonder nog belast te zijn met de praktische zaken die verbonden zijn met de werking van een vzw. Ik zit helemaal op dezelfde lijn met uw vraag. Het was dus al gepland.

De twee overige vragen belichten allebei een aspect van kennisdiffusie naar kmo-innovatievolgers. Vandaag bestaat er op dat vlak een gevarieerd aanbod. Dit aanbod gaat van dienstverlening door frontoffice van het Agentschap Innoveren & Ondernemen of partnerorganisaties tot instrumenten waarbij derden gesubsidieerd worden om die bedrijven te ondersteunen. Er loopt momenteel een traject binnen het Agentschap Innoveren & Ondernemen om een gestroomlijnd aanbod uit te werken ter ondersteuning van kennisdiffusie. De rol van de diverse actoren in dit kennisdiffusiegebeuren, zoals de hogescholen, projectmatig wetenschappelijk onderzoek (PWO), Leer- en Ervaringsbewijzendatabank (LED), Vlaams Innovatiesamenwerkingsverband (VIS), ... wordt daarin bekeken. De krijtlijnen voor een eenvoudig en transparant geheel dat optimaal beantwoordt aan de noden van de kmo's, zou ik graag zien als het resultaat van de oefening die vandaag gebeurt.

U hebt daarstraks al gezegd dat ik vanaf het begin heb ingezet op vereenvoudiging. U gebruikte het beeld van een container naar een kruiwagen. Vandaag is het zelfs overdreven nog van een kruiwagen te spreken, maar ik wil ook op dat vlak kijken op welke manier we een blauwdruk kunnen maken waarin de middelen op de meest efficiënte manier worden ingezet en waarin we ervoor kunnen zorgen dat er transparantie en eenvoud is voor de kmo's. Zeker voor de gemiddelde kmo is de aanvraagprocedure toch gevoelig vereenvoudigd de afgelopen

jaren. Ik weet dat er nog altijd bedrijven zijn die denken dat het nog gebeurt zoals jaren geleden. Ik hoor dat ook. Het spreekt voor zich dat ik ook nooit zal stoppen met vereenvoudigen. We moeten daar een continu verbeterproces van maken. Een verschuiving van de 'papierbergen' naar meer een gespreksmoment ligt inderdaad ter tafel en wordt vanzelfsprekend bekeken in het licht van de bijstellingen waarover ik het zonet had.

Ik wil er wel op wijzen dat subsidies voor mij steeds de uitzondering blijven. We moeten niet subsidiëren wat sowieso gebeurt. We moeten subsidiëren zodat we een additionaliteit verkrijgen. We moeten ervoor zorgen dat iets waarover nog twijfel bestaat, sneller gebeurt of toch gebeurt. Dat mag niet uit het oog worden verloren. Dat is de doelstelling van een subsidie. Een algemene verlaging van kosten voor een bedrijf moet op federaal niveau worden geregeld. Wij moeten de additionaliteit maximaal waarborgen.

Samenwerking is voor mij een van de belangrijke elementen bij het uittekenen van dit vernieuwde steunaanbod. Ook het clusterbeleid is er vandaag op gericht om samenwerking tussen ondernemingen onderling en met andere actoren, onder andere ook met kennisinstellingen en met de overheid, te stimuleren. Het is de bedoeling dat elke cluster op termijn een grote groep ondernemingen mobiliseert, daarom niet voor elk project dat de cluster gaat doen, maar de cluster op zich moet een grote groep van ondernemingen mobiliseren. Natuurlijk moeten de kmo's daar hun plaats krijgen. Ik denk zelfs niet alleen aan de kmo's die zelf innovatief bezig zijn, want zij zullen rap hun plaats krijgen, maar ook degene die minder of niet innovatiegericht zijn, moeten aansluiting kunnen vinden bij de cluster, zodat zij effectief een beroep doen op spillovereffecten.

Bij de uitwerking van de nieuwe besluiten voor 'onderzoek en ontwikkeling'-bedrijfssteun zullen de mogelijkheden die de Europese kaderregeling en vrijstellingsverordening ons biedt om samenwerking extra financieel te ondersteunen, ook benut worden. We moeten alles natuurlijk inpassen binnen wat mogelijk is in de Europese regelgeving.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister, ik dank u voor uw uitgebreid antwoord. Het is heel positief dat in meer middelen wordt voorzien. U gaf een heel ruwe verdeling van waar die naartoe gaan. Het is misschien nuttig dat u aan de commissie daar een meer gedetailleerd overzicht van bezorgt zodat we kennis hebben van de informatie in dezen.

Uiteraard zijn we ook qua filosofie akkoord met vraaggedreven innovatie, hoewel er nog altijd veel kmo's zijn die hun eigen potentieel op dat vlak nog wat onbenut laten en waar door kennisinstellingen en kennis bij de bedrijven te brengen en eventueel te ondersteunen met een subsidie, daar waar het additioneel is, er echt nog grote stappen kunnen worden gezet. In die zin zijn de innovatiecentra en de efficiëntiewinsten die u daar boekt, heel belangrijke instrumenten.

Het is ook positief dat u zegt dat die middelen daar blijven. Wat er gerealiseerd wordt aan efficiëntiewinsten, blijft bij de innovatiecentra. Het zal ook nodig zijn, want als u hun een verruimde taakstelling geeft als frontoffice voor het hele VLAIO, zal dat normaal tot meer opdrachten en meer werk aanleiding geven. Ik vraag u om dat blijvend te evalueren, zodat de innovatiecentra hun verruimde taakstelling aankunnen, en om eventueel in de toekomst nog in bijkomende mensen en middelen te voorzien.

Uw streven naar vereenvoudiging heeft onze volle steun zodat we kunnen evolveren van kruiwagen naar eventueel geen papier meer. Dat moet uiteindelijk de doelstelling zijn. Dat kan alleen maar positief zijn.

Er zijn vier clusters. U zegt dat die zo veel mogelijk bedrijven rond zich verzamelen. De clusters gaan op dit moment voornamelijk uit van grote bedrijven. Geeft u per cluster ook een target mee over het aantal kmo's dat ze moeten bereiken? Op welke manier wordt die target hard gemaakt? Het is immers belangrijk dat die clusters inspanningen doen om kmo's te bereiken, niet alleen de logische innovatieve kmo's, maar ook andere, zoals u aangeeft. Naast de clusters zijn er nog veel kmo's die in andere sectoren actief zijn. Het is belangrijk dat die ook daarnaast die incentives bieden.

Ten slotte verwijst u terecht naar het Europese kader. Volgens mij biedt dat nog heel wat mogelijkheden om de innovatiesteun verder op te trekken of te optimaliseren. Ik hoop dat u binnen de mogelijkheden die Europa biedt, nieuwe stappen zet om de steun voor onze innovatieve bedrijven verder uit te breiden.

De voorzitter: Mevrouw Remen heeft het woord.

Grete Remen (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, ik ben blij met de vraag van collega Bothuyne. Er zijn in Vlaanderen 591.000 kmo's. Die ontvingen 42 procent van de totale goedgekeurde Vlaamse subsidies. Zoals gezegd is dat een behoorlijke stijging. Ik vind dat zeer positief. Er is nog altijd de perceptie dat die subsidies gaan naar de grote bedrijven. Dat is spijtig.

Minister, u hebt een aantal drempels verlaagd: administratief, meer transparantie enzovoort. Van mij mag het nog altijd meer zijn omdat onze Vlaamse kmo's nog altijd het kloppend hart zijn van onze economie, zowel op het vlak van tewerkstelling als toegevoegde waarde. Die generieke maatregelen zijn natuurlijk nog altijd van kapitaal belang, maar dat is iets voor onze collega's van de federale overheid, zoals de loonkosten en de energiekosten.

Subsidies en innovatiesteun worden belangrijker voor de kmo's, gezien de globalisering en het onderscheidend vermogen dat onze kmo's moeten hebben en het gericht zijn op export, want onze Vlaamse markt is klein en rap verzadigd. Ze moeten zich dan ook verbreden.

Ik wil eraan toevoegen dat de innovatiemiddelen de financieringskloof van de innovatieprojecten doen verkleinen. Ik verklaar me nader. De terugverdientijd in Vlaanderen is wat te lang omdat Vlaanderen een kleine markt is. Als een bedrijf beslist over te gaan tot innovatie, moet het logischerwijze heel veel investeren en kosten maken, maar voor die investering begint te renderen, kan er heel wat tijd overgaan. De financiële innovatiesteun, die subsidies, kunnen dit overbruggen. Dat is van belang. Ik wil dit nogmaals ondersteunen. Het is voor een kmo van levensbelang, het geeft een duw in de rug, in vergelijking met de grote bedrijven die een grotere buffer hebben en over meer financiële middelen beschikken en dus minder risico lopen. Daarom wil ik benadrukken dat subsidies voor kmo's almaar belangrijker worden.

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Met die laatste opmerking van mevrouw Remen ben ik het minder eens, maar voor het overige vond ik de vraagstelling en de antwoorden van de minister zeer boeiend en nuttig. Daarmee is meteen een antwoord gekomen op een aantal bijkomende vragen. Minister, u lijkt daar wel talent voor te hebben.

Mijn focus in de bijkomende vragen ligt vooral op de perceptie die bij de kmo's nog altijd leeft over de toegankelijkheid. Wij hebben al een aantal dingen opgelost. U hebt een aantal belangrijke hervormingen doorgevoerd, maar we moeten de boodschap tot bij de kmo's krijgen. Of het nu perceptie of realiteit is, op het moment dat ze het in hun hoofd steken, dan doen ze het niet. Er is nog ruimte voor verbetering in de communicatie over het de hand uitreiken naar de kmo's. Het blijkt immers dat de

kmo's dat nog altijd aangeven als een belangrijk struikelblok. Die perceptie moet misschien worden bijgesteld.

Wat betreft het vereenvoudigde steunkader, hebt u een aantal antwoorden gegeven. Er zal worden ingezet op de versterking van samenwerkingsverbanden en dergelijke meer. Dat werd geïdentificeerd als een belangrijk knelpunt.

Mijn aanvullende vraag gaat over de provinciale innovatiecentra, waar u al een aantal antwoorden over hebt geformuleerd. De taakstelling werd enigszins uitgebreid. Bovendien blijkt uit de audit dat ze zeer goed werk realiseren en net vaak bijdragen tot die additionaliteit, waar u terecht naar verwijst. Ik heb begrepen dat u door een eengemaakt innovatiecentrum met regionale aanspreekpunten efficiëntiewinsten wilt boeken en op die manier iets meer ruimte creëren voor die centra, zonder dat er extra budgetten naartoe gaan. Het is dus niet de bedoeling om er extra budgetten aan toe te voegen. Dan is het wel belangrijk om die zaak kort op de bal op te volgen en wanneer de herstructurering doorgevoerd wordt, te kijken of die efficiëntiewinsten voldoende zijn om de uitbreiding van de taak en de positieve effecten die deze centra genereren, volledig te kunnen ondersteunen.

Zoals u hebt aangekaart, is het creëren van additionaliteit wat het Vlaams instrumentarium moet doen en minder werken op de concurrentiekracht. Collega Remen, een aantal van de problemen die u hebt aangekaart, liggen er ten eerste in dat een kmo een te kleine markt bestrijkt en niet globaal genoeg denkt. Die discussies hebben we al gehad in verband met het internationaliseren van onze kmo's, waarbij ze zich niet enkel op de domesticale markt richten. Daar zijn een aantal instrumenten voorhanden. Dan is er natuurlijk wat de financiering betreft, de zaak van het eeuwigdurende bankenoverleg, dat om de zoveel tijd hier in de commissie terugkomt en waar ik de indruk had dat de financiële sector stilaan mee begint te denken in de hervormingen die hier zijn opgezet en de kredieten meer in die richting begint te brengen. We hebben lange tijd gekampt met een achterstand tegenover Nederland waar het gaat om waarborgregelingen, want ik denk dat het vooral daarom gaat. Innoveren en risico nemen moeten we de ondernemer vooral zelf laten doen. Momenteel moet die soms een buitenproportionele risicovergoeding voor waarborgen betalen. Daar kunnen misschien wel een aantal instrumenten voor dienen, maar ik denk dat dat minder de O&O-instrumenten zijn, maar andere economische instrumenten.

Minister, ik heb nog een punctuele vraag over de doorlichting en de screening van alle steuninstrumenten van VLAIO. Er was aangekondigd in de commissie van 7 juli dat in het najaar het beslissingscomité van het Hermesfonds zou komen met een plan van aanpak. Wat is daar de stand van zaken?

De voorzitter: Mevrouw Christiaens heeft het woord.

An Christiaens (CD&V): Minister, ik heb van het zomerreces gebruikgemaakt om het provinciaal innovatiecentrum in Hasselt te bezoeken op Corda Campus. U kent die site. Er is heel veel geïnvesteerd in laagdrempeligheid ten aanzien van ondernemingen, kmo's en zelfs eenmanszaken. Zij leveren daar zeer goed werk ten opzichte van ook zeer kleine ondernemingen en kleine zelfstandige bedrijven. Er bestond inderdaad wel wat vrees voor wat het gevolg zou zijn van de fusie. U hebt al geantwoord dat we daar volledig op een lijn zitten en dat de regionale verankering zal blijven bestaan. Om de bezorgdheid weg te nemen: bij het personeel, en wat de taakstelling betreft, verandert er weinig of niets. Men gaat naar meer efficiëntie en meer ondersteuning van ondernemingen. Zij kunnen op de regionale locaties hun werk verder blijven doen zoals ze bezig zijn.

De voorzitter: Minister Muyters heeft het woord.

Minister Philippe Muyters: Op dat laatste kan ik ja antwoorden.

Op de verdeling van O&O-middelen heb ik zelf al enig zicht, maar ik ga dat uiteraard eerst binnen de regering bespreken. Daarna wil ik het graag naar de commissie brengen.

Wat betreft de kmo's, vraagt u eigenlijk of ik voor de speerpuntclusters een quantum ga opleggen. Ik ben tegen quota – u weet dat – voor alles. In de evaluatie zijn de kmo's voor mij een element ten aanzien van de speerpuntclusters. We hebben niet alleen de speerpuntclusters, we hebben ook de innovatieve bedrijvennetwerken die op een periode van drie jaar werken. Daar zien we dat er heel veel kmo's betrokken zijn. We zien daar dat we kunnen bereiken wat we willen bereiken. We hebben aan vier speerpuntclusters gevraagd om iets in te dienen. Drie ervan hebben iets ingediend. Die besprekingen zijn aan de gang. Het is zeker een element van evaluatie om daar de kmo's bij te betrekken.

Collega Remen, ik ben het met u eens dat wat subsidies betreft, innovatie een belangrijk element blijft in de vorm van additionaliteit. We moeten vooral bereiken dat indien het risico groot of te groot is, we de drempel kunnen verlagen. Dat is eigenlijk de filosofie. Heel vaak is het risico dat grote bedrijven nemen, heel hoog. Bij de innovaties blijkt achteraf vaak dat ze geen succes hebben. Bij een kmo kan dat vaak niet gebeuren.

Ja, wij gaan kmo's ondersteunen ten aanzien van innovatie, maar we zullen dat ook bij de grote bedrijven blijven doen. Het is geen verhaal van 'of', maar een verhaal van 'en'. Zo wil ik verder gaan. Zij zijn belangrijk. Als we de ondersteuning aan bijvoorbeeld Janssen Pharmaceutica niet meer zouden geven, dan denk ik niet dat dat bedrijf nog lang in Beerse zal blijven. We moeten die additionaliteit verzekeren en voor hen een stukje dat risico wegnemen. Ik noem er nu één, waarvan iedereen weet dat het een groot bedrijf is. Internationaal gezien is Vlaanderen belangrijk voor Johnson & Johnson.

Mijnheer Schiltz, wat u zegt over de kmo-perceptie is zeker zo. De acties die we doen met UNIZO, met Voka, maar uiteraard ook met de innovatiecentra, brengen verbeteringen met zich mee. De vereenvoudiging is al zeer groot. Maar als je additionaliteit wilt, dan zal er altijd een vorm van een dossier moeten zijn. Dat heb je niet bij de kmo-portefeuille. Maar als we het over innovatie hebben, moet je altijd op een of andere manier een stuk additionaliteit bekijken.

Als de taakstelling verruimt: oké, tof dat we die efficiëntie binnenhuis zullen houden om dan wellicht voldoende middelen te hebben om dat te doen. Ik ga dat natuurlijk blijven monitoren. Als er signalen zouden zijn in de andere richting, dan gaan we dat bekijken. Het geeft het grote voordeel dat we de verschillen met elkaar kunnen vergelijken en zien of men op een goede manier bezig is.

Over het plan rond de doorlichting van de steunelementen is er op dit ogenblik stakeholdersoverleg bezig. Ik weet niet hoelang men daar de tijd voor zal nemen. Voor mij blijft de doelstelling nog altijd om in het najaar een resultaat te krijgen van het Hermesbeslissingscomité. Dat hangt ook af van hoe het stakeholdersoverleg verder loopt. Het is belangrijk dat je het veld mee hebt en draagvlak creëert, eerder dan dat je oppositie zou krijgen.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister, ik denk dat het beleid dat u voert, zeker de goede richting uitgaat inzake innovatie, met een verhoogde betrokkenheid van kmo's. Dat blijkt uit de cijfers. De doelstelling moet zijn om die cijfers verder op te krikken, niet alleen budgettair maar ook wat betreft het aantal bedrijven dat we op die manier betrekken. Alleen zo kunnen we een duurzame economische groei bewerkstelligen en nieuwe jobs creëren. We zullen dit met veel plezier blijven opvolgen en hopen dat snel de nodige resultaten worden geboekt.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over de vermarkting van onderzoeksresultaten – 52 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Jos Lantmeeters

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Voorzitter, er zit een onderwijsluikje aan mijn vraag. Ik ben blij dat in deze commissie het besef leeft dat alles begint en eindigt met onderwijs. (*Opmerkingen*)

Er zit natuurlijk ook een belangrijk stuk economie en innovatie in mijn vraag. Ik stel mijn vraag naar aanleiding van het feit dat de KU Leuven bovenaan in de rangschikking van de innovatiefste universiteiten in Europa staat. We mogen daar trots op zijn en we mogen dat ook zeggen. Al te vaak zijn we in Vlaanderen bezig met te zeggen waar we niet goed in zijn. Wel, daar staan we bovenaan. Voor deze lijst worden het aantal octrooien en de mate waarin ze worden gecommercialiseerd als cruciale parameters genomen. Met andere woorden: wat doe je met je onderzoek? Heeft dat enige relevantie, ook economisch gezien? De KU Leuven is in Vlaanderen de universiteit die als enige erin slaagt haar onderzoeksresultaten op grote schaal te vermarkten. De eerlijkheid gebiedt me er volledigheidshalve aan toe te voegen dat één project sterk heeft bijgedragen tot dit resultaat.

Vlaamse professoren kunnen de rechten op hun onderzoeksresultaten laten beschermen via octrooien en er nadien de nodige middelen uit halen. Universiteiten en professoren kunnen die rechten dan in een licentieovereenkomst verkopen aan bedrijven, overheden of andere partners. Als het bedrijf in kwestie er dan een marktsucces van kan maken, vloeien de royalty's naar de universiteit en de desbetreffende onderzoeker.

Op basis van de informatie waarover we beschikken, bedroeg in 2015 de omzet 118 miljoen euro, of meer dan 10 procent van de inkomsten van de KU Leuven. Ik wil het er nog eens bij zeggen: dat komt door dat ene project. Vijf jaar geleden bedroeg deze inkomstenbron nog maar 52 miljoen euro. Het verschil met de andere Vlaamse universiteiten is opmerkelijk groot. De UGent volgt op de tweede plaats met iets minder dan 2 miljoen euro, en de overige universiteiten halen slechts enkele tienduizenden of honderdduizenden euro's uit inkomsten uit licenties en octrooien. Tussen 2010 en 2014 nam de KU Leuven steeds meer dan 97 procent van de Vlaamse omzet uit octrooien voor haar rekening. Ik ben blij vandaag te horen dat de UGent een samenwerkingsovereenkomst afsluit met bedrijven in de haven van Gent om zodoende ook te kunnen vermarkten.

Minister, welke mogelijkheden ziet u in uw bevoegdheidsdomein om de overige universiteiten en bij uitbreiding het hoger onderwijs – er zijn ook een aantal onderzoeksinstellingen aan een hogeschool verbonden – te stimuleren om hun onderzoeksresultaten meer te vermarkten? Zijn er samenwerkingen met onderwijs mogelijk, en zo ja, welke? Universiteiten en andere instellingen krijgen een deel onderwijsmiddelen en een deel onderzoeksmiddelen. Op welke manier kunnen de uitkomsten van onderzoek en de inkomsten van dergelijke valoriserings gebruikt worden?

De voorzitter: Minister Muyters heeft het woord.

Minister Philippe Muyters: U zegt het zelf al, en ik wil het ook benadrukken: een belangrijk aspect in het financiële resultaat van de KU Leuven is één product waarmee wereldwijd tienduizenden aidspatiënten de afgelopen jaren een levensnoodzakelijke

behandeling hebben gekregen. Voeg daar nog aan toe dat de koers van de dollar 30 tot 50 procent van die stijging uitmaakt, dan zie je dat het gevaarlijk is om statistisch op basis van één datapunt algemene conclusies te gaan trekken. Maar u hebt dat zelf ook naar voren gebracht.

Er moet ook worden vastgesteld dat het succes van de KU Leuven duidelijk geen kortetermijnsucces is. Al in 1972 is men begonnen met te pionieren op wereldvlak met valorisatiebeleid, en daar plukt men nu voor een deel, na veertig jaar, de vruchten van. Het zou jammer zijn om het valorisatiebeleid enkel te beschouwen vanuit de mogelijke inkomsten van octrooilicenties. Valorisatie kan ook op andere manieren gebeuren, en is veel meer dan dat. Dat blijkt heel duidelijk wanneer men de inspanningen ziet die andere universiteiten leveren. Ze hebben allemaal een Technology Transfer Office (TTO) waar op heel diverse manieren een brug wordt gemaakt tussen het onderzoek en de valorisatie ervan op de markt. Naast licenties op octrooien of software kan het ook gaan om het oprichten van een spin-offbedrijf. Dat is ook iets heel belangrijks in dat geheel. Een heel courante vorm van transfer naar de markt gebeurt trouwens via onderzoekssamenwerkingen, waarbij bedrijven en universitaire onderzoekers gezamenlijk een project definiëren waarbij de wetenschappelijke expertise kan doorvloeien naar rechtstreekse toepassingen in het bedrijf. Dit is ook een heel belangrijk element om aan te geven.

De Vlaamse overheid stimuleert sinds 2004, dus al meer dan tien jaar, de instellingen van alle Vlaamse associaties om tot dit soort valorisatie te komen. We doen dat via de ondersteuning van de zogenaamde interfacewerking. Dit maakt deel uit van het Industrieel Onderzoeksfonds. Deze interfacemiddelen dragen ertoe bij dat elke associatie expertise kan uitbouwen voor elke vorm van onderzoeksvalorisatie. Dat vraagt een nauwe interactie en samenwerking met de betrokken onderzoekers. Tussen de TTO's onderling is er samenwerking en uitwisseling van expertise. Naar de bedrijfs wereld profileren zij zich gezamenlijk als TTO Flanders, een initiatief voor kennis- en technologie transfer. Via hun website ttoflanders.be maken ze hun technologieaanbod en expertisecentra bekend.

Dat deze maatregel vruchten afwerpt, tonen ook een aantal andere lijsten. De valorisatieresultaten van UGent in de Shanghai Ranking en in de Thomson Reuters-lijst bewijzen dat ze bij de 'most innovative universities' genoteerd staan. We mogen ons niet blindstaren op die octrooien, maar we moeten ook alle andere valorisaties bekijken om daar uitspraken over te doen.

Samenwerking met onderwijs is natuurlijk een zeer belangrijke hefboom. Een ondernemende en valorisatiegerichte attitude is voor een deel aan cultuur gebonden. Om de attitude en kennis bij onderzoekers richting valorisatie te versterken, hebben de verschillende hogeronderwijsinstellingen dit aspect opgenomen in hun beleid. Bijgevolg zijn er nu in alle Vlaamse universitaire associaties opleidingen met betrekking tot ondernemerschap, technologie transfer en intellectuele eigendom. Men maakt onderzoekers al tijdens de doctoraatsopleiding bewust van het belang van kennisbescherming en mogelijke octrooiering van onderzoeksresultaten.

Om in de praktijk ondernemerschap in een onderwijsomgeving te vergemakkelijken, heb ik beslist het studentondernemerschap een extra duwtje in de rug te geven. Het gaat om een ondersteuning van 500.000 euro in een cofinanciering vanuit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO), Hermes en de lokale overheid. We zien vandaag al praktijkvoorbeelden. Ik denk dat u er al bij een heel aantal aanwezig bent geweest, zoals Durf Ondernemen in Gent, Student Ghentrepreneur en TAKEOFFANTWERP. Dat zijn zeer mooie initiatieven die dit bevorderen.

Elke associatie heeft een eigen valorisatiebeleid uitgewerkt, inclusief een valorisatiereglement, waarin het gebruik van de valorisatie-inkomsten is vastgelegd.

Meestal komt het erop neer dat de inkomsten opnieuw geïnvesteerd worden in onderzoek en valorisatie van dat onderzoek, al dan niet via een fonds. De middelen komen meestal ook deels ten goede aan de onderzoeksgroep die aan de bron van de valorisatie ligt. Dat gebeurt niet overal, maar ik vind het wel een belangrijk aspect dat wie aan de bron van de valorisatie zit, een stuk van die inkomsten kan krijgen. Het gaat vaak om kleinere inkomsten, maar net die kleinere inkomsten geven een stukje financiële armslag dat nodig is om tegenslagen bij projectfinanciering op te vangen. Als een onderzoeksgroep bijvoorbeeld graag een doctoraatsstudent nog even zou willen houden als postdoctoraal onderzoeker om bijvoorbeeld het onderzoek te valoriseren, zal men vaak moeten beschikken over een beperkt budget om dat onderzoek tijdelijk te verlengen. Die middelen zijn daar geschikt voor.

Dat laat dan toe om bijvoorbeeld een bedrijfsproject voor te bereiden op een Europees project onder Horizon 2020. Dit soort financiële autonomie is dus cruciaal in ons universitair onderzoekslandschap, zeker wanneer men de slaagkansen van bepaalde financieringskanalen in rekening brengt. U weet dat bij Horizon 2020 het deel kunnen uitmaken van oproepen soms minder dan 10 procent is. Je moet dus wel echt de mogelijkheid houden voor die onderzoeksgroepen om over eigen financiële middelen te beschikken.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, dank u wel voor uw antwoord en voor uw nuancering van de cijfers, om ze in een juist perspectief te plaatsen. Er zijn al heel veel initiatieven om te zorgen dat we niet het onderzoek doen voor het onderzoek en dat het dan stilvalt. Het verwijt dat we soms krijgen, is dat we te weinig proberen daar iets uit te halen. Er is al zeer veel, we moeten dat stroomlijnen.

Maar u haalt iets belangrijks aan, namelijk de doctoraten. Ik denk dat we moeten proberen om ook in doctoraten, als we de omschrijving maken van het doel ervan, de reflex te krijgen te bekijken wat we ermee kunnen doen. Er is inderdaad een verschil tussen fundamenteel onderzoek in de geneeskunde en de technologiesector enerzijds, en onderzoek in de geesteswetenschappen anderzijds. Daar ben ik het absoluut mee eens. Dan kom ik terecht bij het financieringssysteem van het hoger onderwijs dat heel sterk outputgedreven is op basis van het aantal doctoraten. Maar wat ervan wordt gevaloriseerd, wordt minder meegenomen. Ik weet dat er een overleg is tussen u en minister Crevits. Misschien een suggestie: kunnen we in het financieringssysteem van het hoger onderwijs niets doen om dat iets meer te stimuleren en te zorgen dat het een automatische reflex wordt bij onze doctorandi?

Het studentondernemerschap en het doctoraatondernemerschap vind ik zeer goed. Absoluut. Het probleem bij onze studenten en doctorandi is dat we die heel sterk in het wetenschappelijke en het onderzoek voorbereiden. Dat is absoluut nodig, want het begint daar allemaal mee. Ik ken een aantal doctorandi die een postdoc doen om het te vermarkten, intern begeleid, maar die dan in een andere logica komen, van werken en van iets voorstellen, en een businessplan daarrond ontwikkelen, waar ze dan geen kaas van hebben gegeten. Ze worden daar wel in ondersteund, maar we kunnen onze doctorandi daar wel fijngevoeliger voor maken. Als je kijkt naar de spin-offs die in Vlaanderen op de kaart staan, zijn dat meestal degenen die het economische en het wetenschappelijke hebben kunnen samenvoegen.

We hebben uiteraard de UGent en de KU Leuven. We hebben nog een aantal instellingen in Vlaanderen, en die moeten we een zetje geven om zich op dit vlak maximaal uit te spelen, want die hebben ook troeven. Ik denk aan Antwerpen in het economische; ik denk aan de VUB in het geneeskundige.

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Mijnheer Daniëls, in uw repliek ben ik een beetje gealerteerd als u spreekt over de toekomst van de financiering van onze instellingen. Ik denk dat we wel eens een stevig debatje moeten organiseren over de vraag of de inkomsten uit het vermarkten van projecten allemaal moeten terugvloeien om daarmee het onderwijs te financieren. Dat lijkt in eerste instantie logisch, maar dat is niet zo evident. Waarschijnlijk hebt u het niet zo radicaal bedoeld.

Koen Daniëls (N-VA): Ik heb dat helemaal niet zo bedoeld, maar dan moet ik u nu het financieringssysteem van het hoger onderwijs uitleggen. Heel kort: je krijgt een onderdeel voor onderwijs en een onderdeel voor onderzoek. In het deel dat instellingen krijgen om onderzoek te doen, is de grootste parameter het aantal doctoraten dat ze afleveren. Maar een parameter wat er met die doctoraten gebeurt, zit er niet in.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): U wilt dus de performantie verscherpen om meer output naar het economische en het vermarktbare te genereren?

Koen Daniëls (N-VA): Kunnen we dat op een of andere manier meenemen? Daar maak ik onmiddellijk de opmerking bij dat er een verschil is tussen de ingenieursfaculteit en de geesteswetenschappen.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Dat is dan meteen rechtgezet.

Ik wil een aspect te berde brengen dat is geïnspireerd door een recent onderzoek dat in Noorwegen heeft plaatsgehad. Daar is een hervorming van het systeem gekomen, waarbij aanvankelijk de onderzoekers zelf recht hadden op de eigendomsrechten van hun onderzoek en dus ook van de middelen die daaruit voortvloeiden. Ze brachten die weliswaar voor een groot deel terug in naarmate ze enthousiast werden om verder te gaan. Nadien is dat systeem veranderd en zijn de eigendomsrechten voor twee derde verschoven, de facto en de jure, naar de instellingen. Daaruit is gebleken dat nadien tot 50 procent minder start-ups en spin-offs uit die onderzoeken zijn voortgekomen. Ook de kwaliteit was er dramatisch op achteruitgegaan.

Minister, ik ken de exacte situatie in Vlaanderen niet. Ik zal hierover nog een schriftelijke vraag indienen. We moeten hier echter zeer beducht voor zijn. De beloningen in een dergelijk systeem kunnen voor onderzoekers een enorme trigger vormen om de omslag te maken waarover de heer Daniëls het heeft. Op die manier kunnen ze veel sneller naar een kwalitatief businessmodel overstappen. Ik wil u die bezorgdheid signaleren. Hoe staat u tegenover de verdeling van de eigendomsrechten?

De voorzitter: Minister Muyters heeft het woord.

Minister Philippe Muyters: Mijnheer Schiltz, ik ben het helemaal met u eens. Die trigger moet er zijn. Voor zover ik weet, gaat het eigendomsrecht juridisch naar de instelling. Elke instelling zorgt er echter voor dat de onderzoeksgroep wordt getriggert en beloond voor zijn werk.

Dat systeem werkt goed. Dat blijkt uit het positieve innovatieonderzoek dat in Vlaanderen wordt verricht. De trigger is er. Juridisch gezien gaat het eigendomsrecht naar de instelling. Indien u me hierover een schriftelijke vraag stelt, zal ik u nog wat meer details kunnen geven.

Mijnheer Daniëls, wat de doctoraten betreft, kan ik u meedelen dat het FWO uitdrukkelijk rekening houdt met de valorisatie. We kunnen dat ook met betrekking tot de andere doctoraten doen. Ik wil dat gerust met de minister van Onderwijs bespreken. Zij moet een aantal elementen naar voren brengen.

Wat ondernemende doctorandi betreft, moeten we met twee belangrijke punten rekening houden. De Omkadering van Jonge Onderzoekers houdt zich hiermee bezig. We hebben echter ook in sterke mate op een ander belangrijk punt ingezet. We weten dat veel doctoraten niet met een wetenschappelijke carrière eindigen. De betrokkenen zetten hun wetenschappelijke carrière niet voort. Om die reden hebben we nu de doctorale scholen. Hier worden net de andere aspecten belicht en wordt uitdrukkelijk de weg naar het bedrijfsleven uitgelegd. Zelfs voor diegenen die in de wetenschappelijke wereld blijven, is het positief dat met het ondernemerschap rekening wordt gehouden. In het verleden is te veel of alleen op de wetenschappelijke carrières ingezet. Het is heel belangrijk dat aan de ondernemende carrière ook de nodige richting wordt gegeven. Dat gebeurt momenteel ook.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik ben blij dat u met het economisch aspect rekening wil houden. Wat het Technology Transfer Office betreft, moeten we de best practices eens uitwisselen. Het gebeurt dat we met een wereldwijde pionier zitten. De anderen moeten dan ook op de kar springen, al was het maar om voor zichzelf bijkomende onderzoeksgelden binnen te halen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.